

SKOGSMÄSTARPROGRAMMET
Examensarbete 2008:4

Varför är det kvinnliga könet underrepresenterat vid Skogsmästarprogrammet?

*Why are there less female students at the
Forest Management – Bachelor's Programme?*

Carl Johan Carlsson

FÖRORD

Under min studietid på Skogsmästarskolan har jag varit engagerad i Skogsmästarskolans PR-utskott. Utskottet arbetar med att marknadsföra skolan, ta emot besök och att besöka skolor runt om i Sverige. I denna grupp diskuteras det ofta hur och var man ska visa upp den utbildning som bedrivs på Skogsmästarskolan. Givetvis diskuteras det även om hur man ska öka andelen kvinnor på programmet. Det var just vid en sådan diskussion som idén till detta examensarbete kom upp och på den vägen är det.

Ett tack till alla de som har svarat på den enkät som gått ut och som framför allt givit sin syn på Skogsmästarprogrammet och sin tid på skolan. Ett speciellt tack vill jag rikta till handledarna Staffan Stenhag och Anna-Stina Karlsson, samt Gun-Britt Nähr Sandström på Skogsmästarskolans kansli.

Dansbo, Horn
2008-01-30

Carl Johan Carlsson

INNEHÅLL

FÖRORD	1
INNEHÅLL	3
1 ABSTRACT.....	5
2 INLEDNING	7
3 MATERIAL OCH METODER.....	9
4 RESULTAT	11
4.1 ÄR DU KVAR INOM SKOGSNÄRINGEN?.....	12
4.2 VAR ARBETAR KVNNLIGA SKOGSMÄSTARE?.....	13
4.3 VILKEN ÄR DEN VANLIGASTE VÄG TILL UTBILDNINGEN FÖR KVNNLIGA STUDENTER?	14
4.4 VAD VAR AVGÖRANDE FÖR DE KVNNLIGA STUDENTERNA ATT SATSA PÅ ETT YRKE INOM SKOGEN?	15
4.5 HUR FICK STUDENTERNA INFORMATION OM UTBILDNINGEN?	17
4.6 SKULLE DU REKOMMENDERA KVNNOR ATT SÖKA SKOGSMÄSTARPROGRAMMET?	18
4.7 VAR ORTEN SKINNSKATTEBERG ETT HINDER VID ANSÖKAN?	19
4.8 HUR TRIVDES ELLER TRIVS DE KVNNLIGA ELEVERNA?	20
4.9 KÄNDE ELLER KÄNNER DU DIG ANNORLUNDA BEHANDLAD AV DINA MANLIGA KURSKAMRATER?	21
4.10 KÄNDE ELLER KÄNNER DU DIG ANNORLUNDA BEHANDLAD AV DINA LÄRARE?.....	22
4.11 ÄR DET SKILLNAD I JÄMSTÄLLDHETEN PÅ UTBILDNINGEN OCH PÅ ARBETSPLATSERNA?	23
4.12 HUR ARBETAR MAN MED JÄMSTÄLLDHET PÅ DIN ARBETSPLATS?.....	24
4.13 ÄR DET FÖR LÅNG VÄG ATT GÅ FÖR ATT FÅ RÄTT BEHÖRIGHET?	25
4.14 SKA DET ERBJUDAS EN PREPARANDKURS, ISTÄLLET FÖR EN ETTÅRIG PÅBYGGNADSUTBILDNING?	26
4.15 TYCKER DU DAGENS ANTAGNINGSKRAV ÄR BRA?	27
4.16 VAR SKA MAN MARKNADSFÖRA SKOGSMÄSTARUTBILDNINGEN MOT KVNNOR?	28
4.17 HUR MARKNADSFÖR DEN SVENSKA SKOGSNÄRINGEN SKOGEN SOM ARBETSPLATS?.....	29
4.18 HJÄLPER KVNNLIGA NÄTVERK TILL MED ATT FÅ KVNNOR INTRESSERADE FÖR SKOG?	30

4.19 INTERVJU MED BODEL NORRBY, ÅSA FORSMAN OCH MARTINA PERSSON....	31
4.19.1 BODEL NORRBY, REGIONCHEF, SKOGSSTYRELSEN	31
4.19.2 ÅSA FORSMAN, SKOGSVÅRDSKONSULENT, SKOGSSTYRELSEN.....	32
4.19.3 MARTINA PERSSON, PRODUKTIONSLEDARE, HOLMEN SKOG	32
4.20 MÖTE MED SOFIA HÖGARDH OCH JONATHAN SOHL, INFORMATÖRER SLU .	34
<u>5 DISKUSSION.....</u>	<u>35</u>
5.1 ANLEDNINGEN TILL ATT VISSA KVINNOR SÖKER SIG TILL SKOGSMÄSTARPROGRAMMET	35
5.2 ÄR DET RÄTT BEHÖRIGHET TILL SKOGSMÄSTARPROGRAMMET?	35
5.3 HUR ÄR DET ATT SOM KVINNA ARBETA SOM SKOGSMÄSTARE?	37
5.4 HUR ÄR DET ATT VARA KVINNLIG STUDENT PÅ SKOGSMÄSTARPROGRAMMET?	38
5.5 HUR JÄMSTÄLLT ÄR DET I SKOGSBRANSCHEN?	40
5.6 HUR SKA MAN UTVECKLA MARKNADSFÖRINGEN OCH INFORMATION- SPRIDNINGEN?.....	41
5.7 SLUTSATSER.....	44
<u>6 SAMMANFATTNING</u>	<u>47</u>
<u>7 KÄLLFÖRETECKNING</u>	<u>51</u>
7.1 PUBLIKATIONER	51
7.2 INTERNETDOKUMENT.....	51
7.3 PERSONLIGA MEDDELANDE	51
<u>8 BILAGOR.....</u>	<u>53</u>
BILAGA 1	535
BILAGA 2	64
BILAGA 3	72
BILAGA 4	75

1 ABSTRACT

The purpose of this work is to find out what female students think about Skogsmästarprogrammet (Forest Management – Bachelor’s Programme) at the Swedish University of Agriculture. The programme has existed since 1945 and in total over the years 1974 - 2007 about 10 % females have been studying at the programme. Today 15 % of the students are women, and the goal is to reach at least 30 %. The central question in the present work is to investigate how it is possible to increase the proportion of women.

To find this out a questionnaire has been sent to all female students who earlier have passed the programme or who right now are studying at the programme. The result shows that most of the female students are satisfied with the education and the work they have got afterwards. Over 85 % would recommend the programme to other women. To get more female students they suggest that the marketing has to become wider. The marketing should for instance concentrate on groups of women who own forest or groups with an interest for nature and biology.

Keywords: Forest education
Women
Sex equality

2 INLEDNING

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedriver bland annat en utbildning där man kan få en kandidatexamen i skogshushållning, 180 hp. Utbildningen startade 1945 och heter sedan 2004 åter Skogsmästarprogrammet efter att en tid haft namnet Skogsingenjörsprogrammet. Efter avlagd examen kan man titulera sig skogsmästare.

För att bli behörig till Skogsmästarprogrammet krävs det att man har en skoglig grundutbildning, skoglig yrkeserfarenhet och särskild behörighet i vissa ämnen. Dessa ämnen är Matematik B, Svenska B och Engelska A.

De kurser som krävs för den skogliga grundutbildningen är:

- Basmaskinservice
- Motor- och röjsåg
- Skogsskötsel A
- Virkesbehandling A
- Virkestransport A

Denna behörighet kan man antingen få genom två- eller treårig naturbruksgymnasium med skoglig inriktning eller från en ettårig påbyggnadsutbildning. Den skogliga grundutbildningen kan dock ersättas av långvarig skoglig yrkeserfarenhet, som omfattar minst fem års heltidsarbete och som uppfyller de krav som ställs på yrkeserfarenhet. Yrkeserfarenheten räknas från det att man fyllt 16 år och under en sammanhängande period på minst en månad. Minst 50 % ska ligga inom arbetsområdena skogsvård, drivning, planering och förvaltning. Resterande får ligga inom andra skogliga arbetsområden, exempelvis plantskola, skogsindustri, virkesmätning samt jakt- och fiskevård.

Det har alltid varit en klar majoritet män som gått på Skogsmästarprogrammet sedan utbildningen startade 1945. Den första kvinnan som började utbildningen gjorde det så sent som 1972. Idag är det 85 % män och 15 % kvinnor som studerar vid Skogsmästarskolan. Det varierar dock en hel del mellan de olika årskurserna. I årskullen 05/08 är det bara 4 % kvinnor. För att få en jämnare fördelning mellan könen har det gjorts stora ansträngningar. Det har gjorts speciella satsningar, som ett "tjej-spår" till utbildningen. Detta började under 2001 och de första som fick möjlighet att studera vidare till skogsmästare gjorde det under 2002. Detta spår är en grundkurs i skogsbruk, där samtliga platser är reserverade för tjejer. Resultatet av denna satsning har varierat. Det är främst i årskurserna 02/05 till 04/07 som satsningen givit bäst resultat med många utexaminerade tjejer.

I en proposition 1987 fastslog den dåvarande svenska regeringen att trots ökad jämställdhet var arbetsmarknaden starkt könsuppdelad. I denna proposition satte man upp långsiktiga mål för gymnasie- och högskoleutbildningar. Man sa att inget kön skulle vara representerat med mindre än 40 %. Det skulle under den

kommande femårsperioden göras stora ansträngningar för att öka andelen kvinnor på tekniska utbildningar till 30 % och andelen män till 25 % inom medellånga vårdutbildningar (G.Jacobsson, 2007).

De skogliga högskoleutbildningarna har alltid haft en sned fördelningen mellan könen. Av de utexaminerade skogsmästarna under åren 1974-1994 var 3,9 % kvinnor, det motsvarar 27 stycken. På jägmästarutbildningen examinerades under samma period 117 stycken kvinnor, det vill säga 11,9 % (G.Lidestav, D.Wästerlund, 1998). Sedan 1996 har det sett ut på följande sätt på Skogsingenjörsprogrammet (SIP) och Skogsmästarprogrammet (SMP):

Tabell 2.1 Andelen kvinnor på Skogsmästarskolan 1996 till 2010.
(Källa: Personligt meddelande Eric Sundstedt, 2007).

Kurs	Kvinnor
SIP 96/99	9%
SIP 97/00	9%
SIP 98/01	6%
SIP 99/02	4%
SIP 00/03	8%
SIP 01/04	10%
SIP 02/05	24%
SIP 03/06	28%
SMP 04/07	17%
SMP 05/08	4%
SMP 06/09	22%
SMP 07/10	12%

Dessa siffror har fått skolledning, SLU och ansvariga för rekryteringen på Skogsmästarskolan att arbeta mer med att komma tillrätta med den ojämna könsfördelningen. De mål som ställdes i regeringspropositionen 1987 är inte på långa vägar nådda. Inte ens om man jämför med målet för tekniska utbildningar, som låg på 30 %. Det är här detta examensarbete kommer in i bilden. Syftet är att få en syn på varför de kvinnor som har genomgått utbildningen sökte sig till den. Vad har de för tankar om skolan, rekrytering och det skogliga arbetslivet? För att besvara dessa frågor har en enkät gått ut till samtliga kvinnor som går eller genomgått Skogsmästarprogrammet.

Tanken är att kvinnornas svar och funderingar ska hjälpa till att arbeta fram en handlingsplan som ska kunna användas vid kommande rekryteringar till Skogsmästarskolan. För att även få andras syn på snedfördelningen och idéer om hur man ska arbeta, har det också genomförts intervjuer med kvinnor som arbetar i skogsbranschen. Dessa har ej genomgått Skogsmästarprogrammet, utan andra skogliga högskoleutbildningar.

3 MATERIAL OCH METODER

Datansamlingen har skett via enkäter som skickats ut till alla kvinnor som har genomfört, eller just nu genomför, Skogsmästarprogrammet. Det blev totalt 102 stycken enkäter, av dessa var det 14 som skickades till elever som fortfarande studerar vid Skogsmästarskolan. För att få fram dessa kvinnor har det med hjälp av Skogsmästarskolans kanslipersonal, sorterats fram vilka personer det gäller. De kriterier som har använts är att personerna ska vara kvinnor och genomgått eller idag genomgår Skogsmästarprogrammet.

Till dessa har det sedan sammanställts en enkät som skickats ut under vecka 41 år 2007. Svar som inkommit efter den 5:e november har inte tagits med i beräkningarna, dock har deras kommentarer och idéer arbetats igenom. Resultaten från enkäterna har sammanställts under november 2007 på gården Dansbo i södra Östergötland, med hjälp av dataprogrammen MS-Excel och MS-Word. Beräkningar och diagram som visar resultaten har gjorts i MS-Excel. Medan MS-Word har använts till att sammanställa de kommentarer som inkommit från de som svarat på enkäten och i rapportskrivandet. Som tack till de som svarat på enkäten i tid, har det utgått en gåva i form av ett SLU-nyckelband.

Att enbart få svar från kvinnor som har genomfört utbildningen kan ge en något vinklad syn. Därför har det under december och januari genomförts ett antal intervjuer. Dessa personer valdes dels på deras utbildningar och nuvarande arbetsuppgifter. De intervjuade är Bodel Norrby, jägmästare och biträdande regionchef, region Uppsala Skogsstyrelsen, Åsa Forsman, skoglig magister och skogskonsulent Skogsstyrelsen Uppsala samt Martina Persson, produktionsledare på Holmen Skog, distrikt Hudiksvall.

Utöver detta intervjuades Sofia Högardh och Jonathan Sohl som arbetar med rekrytering på SLU. Dessa intervjuer genomfördes så att man utgick delvis från den enkät som gått ut, men det var också ett vanligt möte, där olika erfarenheter och idéer diskuterades.

Detta ämne har bland annat Gun Lidestav, SLU tidigare arbetat med. Hon har tillsammans med Dianne Wästerlund gjort en rapport om "Skogsutbildade kvinnors och mäns villkor i arbetslivet". Denna rapport har det skett en litteraturstudie på innan enkäten skickades ut (Lidestav och Wästerlund, 1998).

För att kunna jämföra svaren och dra slutsatser, delades kvinnorna in i tre olika grupper. Den första är de som studerade 1972 till 1998, grupp 1, denna grupp gick något år omlott med nästa på grund av omläggning av programmet. Nästa grupp är de som började 1996 och som senast avslutade sina studier våren 2007, grupp 2. De som idag håller på att studera till skogsmästare är grupp 3. På grund av denna uppdelning har de som är elever idag fått en något annorlunda enkät att svara på. För att lättare skilja de olika grupperna har de fått olika färger. Grupp 1 är röd, grupp 2 grön och grupp 3, gul.

4 RESULTAT

I detta avsnitt redovisas de resultat som fåtts fram genom den enkät som skickats ut till de kvinnor som har gått Skogsmästarprogrammet och som studerar där idag. För att tydligt kunna skilja svaren åt beroende vilken grupp kvinnor de tillhör, används det olika färger. Hur det används ser man i tabellen under.

Tabell 4.1 Gruppindelning.

Grupp 1	1972 - 1998
Grupp 2	1996 -2007
Grupp 3	Elever på skolan
Totalt	Totalt

Den totala svarsfrekvensen har alltså fått färgen blå.

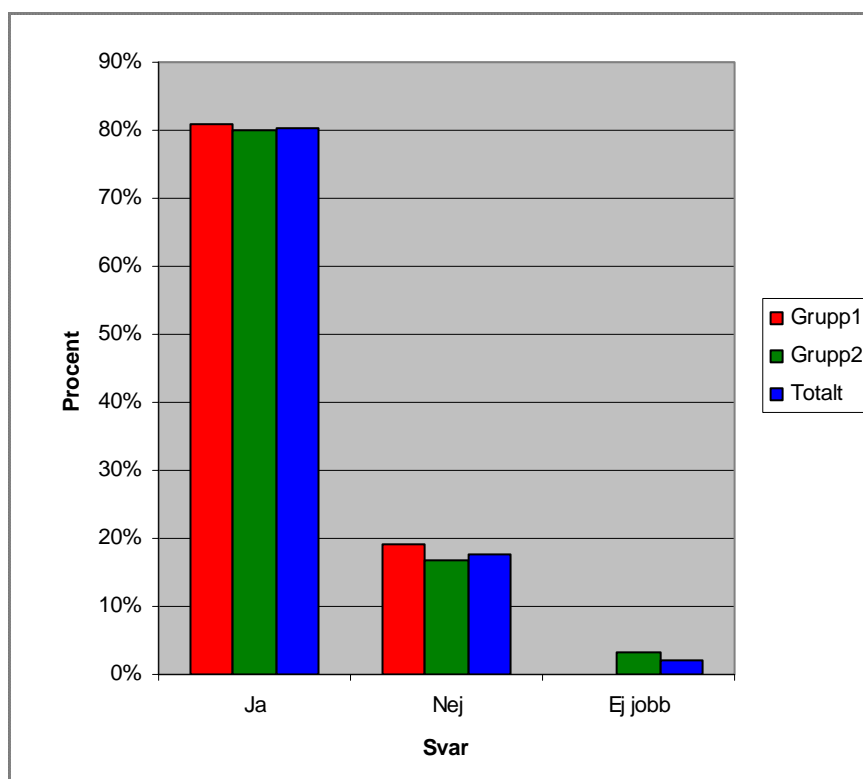
Svarsfrekvensen var totalt 64 %. Av dem som idag studerar på Skogsmästarprogrammet svarade 74 %. Av dem som gick 1972 - 1998 svarade 54 % och av dem som gick 1996 - 2007 svarade 68%.

Tabell 3.1 Svarsfrekvens och gruppindelning.

Grupp	Svarsfrekvens
Grupp 1	54 %
Grupp 2	68 %
Grupp 3	74 %
Totalt	64 %

4.1 Är du kvar inom skogsnäringen?

Hur många är kvar inom skogsnäringen utav de som gått ut Skogsmästarprogrammet? Frågan kunde bara besvaras av dem som tagit examen och resultatet blev att 80 % fortfarande är kvar i näringen. Det är dock ingen större skillnad mellan grupp 1 och 2. Resultaten visar tydligt att de flesta är kvar inom skogsnäringen. Att det är 18 % som ej är kvar är förmodligen ganska naturligt, dels genom pensionsavgångar och även att man helt enkelt bytt arbete. Resultaten visar även att det är högkonjunktur i skogen, endast en svarande angav att hon ej har arbete just nu. Denna person är från grupp 2, vilket kan hänga samman med att personen tog examen 2007 och ännu inte fått arbete.

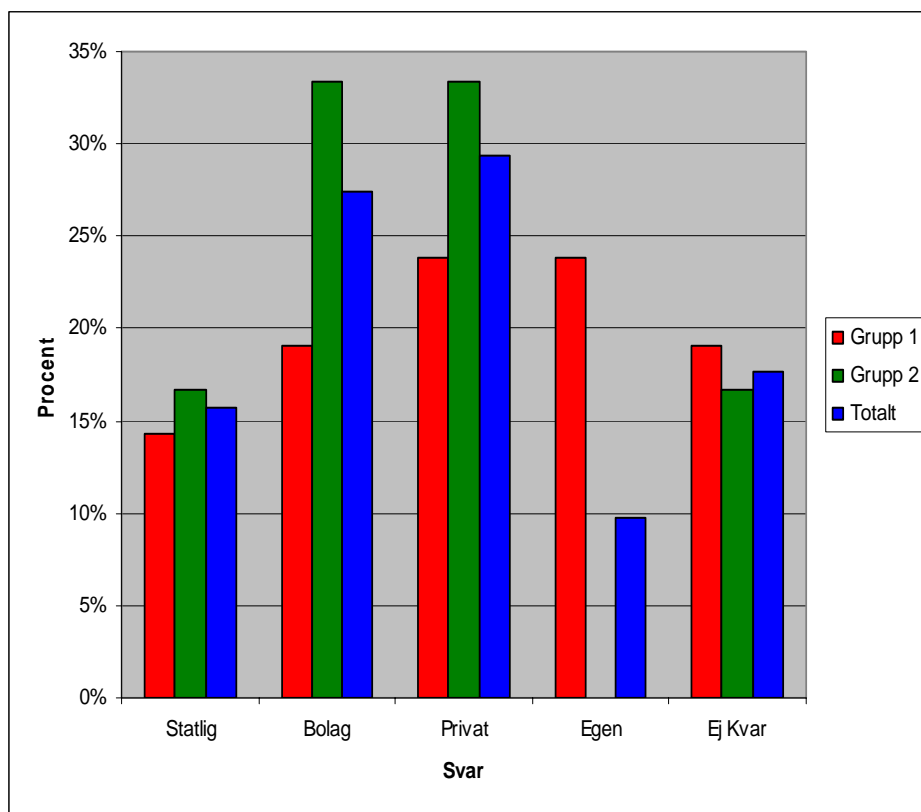

Figur 4.1 Är du fortfarande kvar inom skogsnäringen?

4.2 Var arbetar kvinnliga skogsmästare?

De som fortfarande är kvar inom skogsnäringen arbetar förmodligen på många olika arbetsplatser. Inom vilken sektor är det vanligast att man arbetar som kvinnlig skogsmästare?

Resultaten visar att det totalt sett är flest kvinnor verksamma i den privata skogsnäringen, men många är också sysselsatta i olika skogsbolag. Dessa två svarsalternativ går förmodligen omlott. Man ser också att det är 16 % som totalt arbetar i statlig tjänst. Det skiljer sig en del mellan grupperna. Grupp 2 är välrepresenterade hos bolag, privata företag och i statlig tjänst. Men ingen är egenföretagare från denna grupp. Medan från grupp 1 är det lika många som arbetar i ett eget företag som arbetar i ett privat företag. Detta gör att det skiljer en hel del mellan de olika grupperna i de övriga svarsalternativen. Dock är andelen som arbetar inom den statliga sektorn ganska konstant.

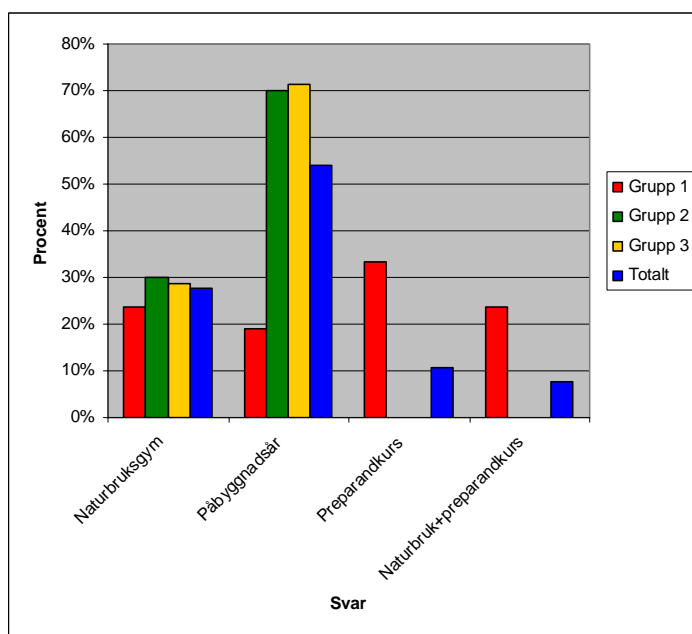
Figur 4.2 Inom vilken sektor kvinnliga Skogsmästare arbetar.

4.3 Vilken är den vanligaste väg till utbildningen för kvinnliga studenter?

För att bli behörig till Skogsmästarprogrammet finns det idag olika vägar att gå. Man kan dels gå via naturbruksgymnasier och där studera skogsbruk. Efter avslutade studier måste man minst ha sex månaders yrkeserfarenhet inom skogsbruket. En annan väg är att studera ett så kallat påbyggnadsår. Detta läser man i så fall efter avslutade studier vid annan gymnasieutbildning än skogsbruk. Utbildningen är på 40 veckor, där man läser bland annat de skogliga ämnena (se inledning). På vissa sådana utbildningar är även praktiken inbakad under de 40 veckorna. På andra utbildningsplatser ska man genomföra den efteråt.

Förr fanns det även en annan väg in, genom en preparandkurs. Den var en förberedande utbildning till Skogsmästarprogrammet. Den finns inte idag och därför är svarsfrekvensen låg från de som studera på programmet idag. Denna preparandkurs kunde man även genomgå efter avslutade studier vid ett naturbruksgymnasium. En annan möjlighet att bli behörig är genom att ha minst fem års arbetslivserfarenhet från skogsbruket. Detta har dock ingen angett som alternativ.

Resultaten angående hur många som har genomgått ett naturbruksgymnasium är ganska likt mellan grupperna. Medan det är en relativ stor skillnad på hur många det är som har gått via en påbyggnadskurs. I grupp 2 är det 70 % som valt denna väg. Men i grupp 1 är det 19 %, men samtidigt är det fler som genomgick en preparandkurs. Överlag visar undersökningen på att det är via ett påbyggnadsår som flest kvinnor söker sig till Skogsmästarskolan.

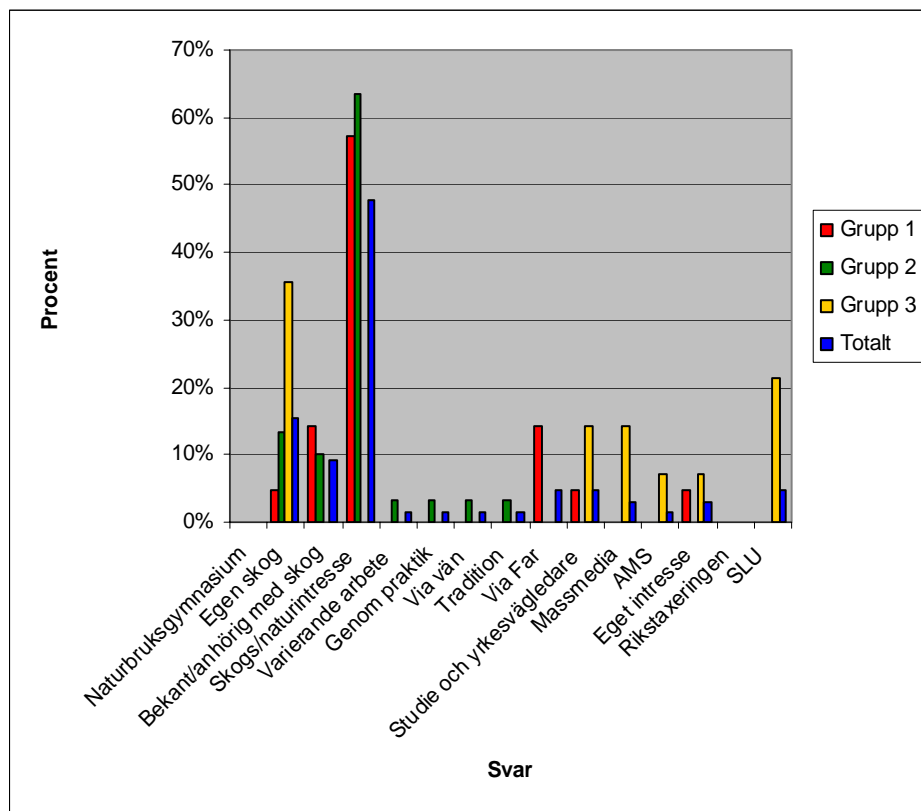
Figur 4.3 Vilken väg är vanligast för kvinnliga studenter att ta sig till Skogsmästarutbildningen?

4.4 Vad var avgörande för de kvinnliga studenterna att satsa på ett yrke inom skogen?

Det är mycket som påverkar valet av yrke, men vad är det som i huvudsak har gjort att kvinnorna i denna undersökning valde just Skogsmästarprogrammet?

Svaren blev många, men det som man tydligt kan se är att det är intresset för skog och natur som överlag var avgörande. I grupp 2 var det hela 63 % som svarade det. Däremot var det ingen i grupp 3 som svarade att det var anledningen till att de sökte sig till utbildningen. Där var det att man har egen skog som var avgörande för de flesta. Man kan även se i just denna grupp att massmedia, studievägledare och SLU har spelat en roll i valet av utbildning. Även grupp 1 har en markant tyngdpunkt på skogs- och naturintresset, men även det faktum att man har anhöriga med skog eller en far i näringen.

Totalt sett är det skogs- och naturintresset som har lockat de kvinnliga studenterna till Skogsmästarskolan, hela 48 %. I andra hand är det den egna skogen som lockade till sig elever.

Figur 4.4 Vad var avgörande för en karriär inom skogsbruket?

För att förtydliga de olika svarsalternativen går det att avläsa resultaten i denna tabell. Svaren är de som i diagrammet anges totalt, dvs. summan av alla enkäter som har besvarats.

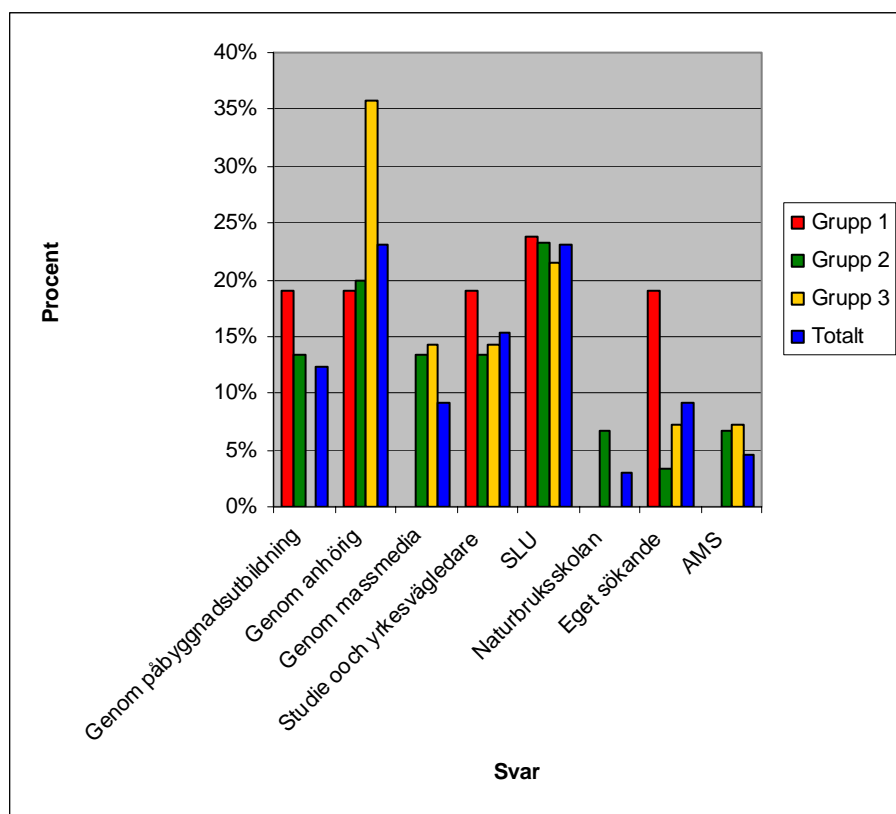
Tabell 4.1 Vad var avgörande för en karriär inom skogsnäringen.

Svarsalternativ	frekvens %
Skogs/naturintresse	48 %
Egen skog	15 %
Bekant/anhörig med skog	9 %
Via Far	5 %
Studie- och yrkesvägledare	5 %
Massmedia	5 %
SLU	3 %
Via vän	2 %
Varierande arbete	2 %
Tradition	2 %
Rikstaxeringen	2 %
Genom praktik	2 %
Eget intresse	2 %
AMS	2 %
Naturbruksgymnasium	0 %

4.5 Hur fick studenterna information om utbildningen?

När man ska söka till en utbildning är det många faktorer som spelar in. Dels de som framkom i föregående fråga, men även hur man får och tar del av informationen om utbildningen.

Det som man kan se i denna fråga är att det är väldigt spritt hur man tagit del av informationen om utbildningen. Att man fått information genom SLU är tydligt i alla grupper, samt att man ofta fått informationen via anhörig. Detta är dock vanligast i Grupp 3. Massmedia är ett sätt att förmedla information, men hos grupp 1 är den vägen obefintlig. Men media spelar en något tydligare roll hos grupp 2 och 3.

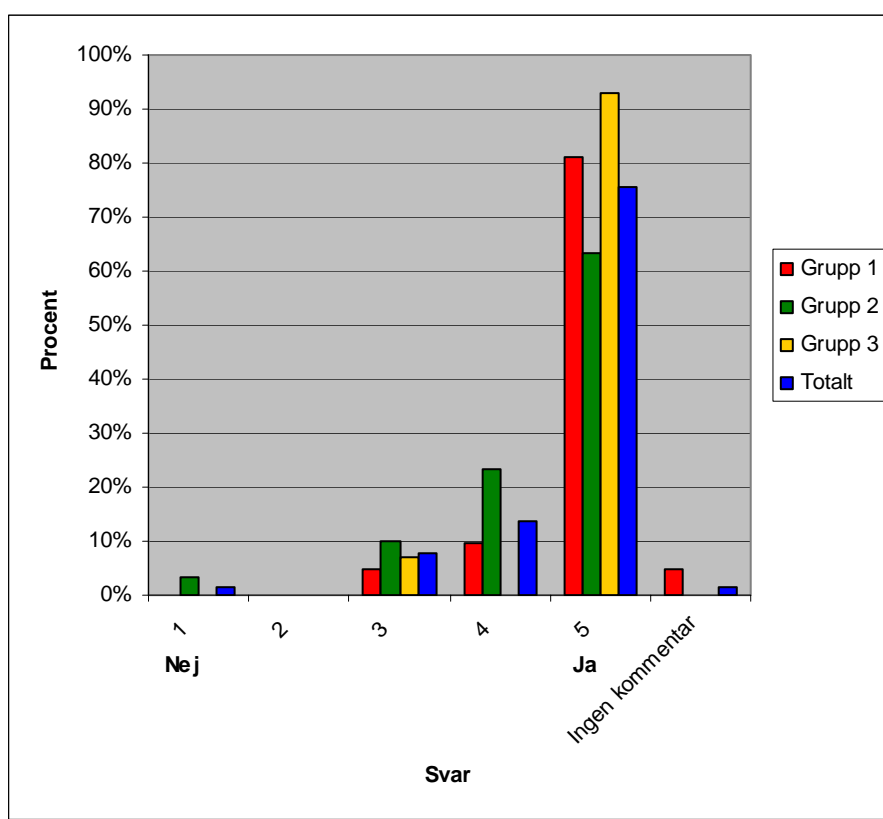

Figur 4.5 Hur fick studenterna information om utbildningen.

4.6 Skulle du rekommendera kvinnor att söka Skogsmästarprogrammet?

På denna fråga har man fått sätta sitt svar på en skala. Här betyder 5 ”absolut ja” och 1 ”säkert inte”. Anledningen till detta är att få fram mer åsikter om var man står i denna fråga.

Här kan man tydligt se att de allra flesta kan rekommendera fler kvinnor att genomgå utbildningen. De som är mest positiva till detta är de i grupp 3, något lägre i de övriga. Det man bör beakta är att det i grupp 2 är 3 % som inte alls kan rekommendera den. Dock ger det bara en liten påverkan på det totala utfallet, vilket är 2 %.

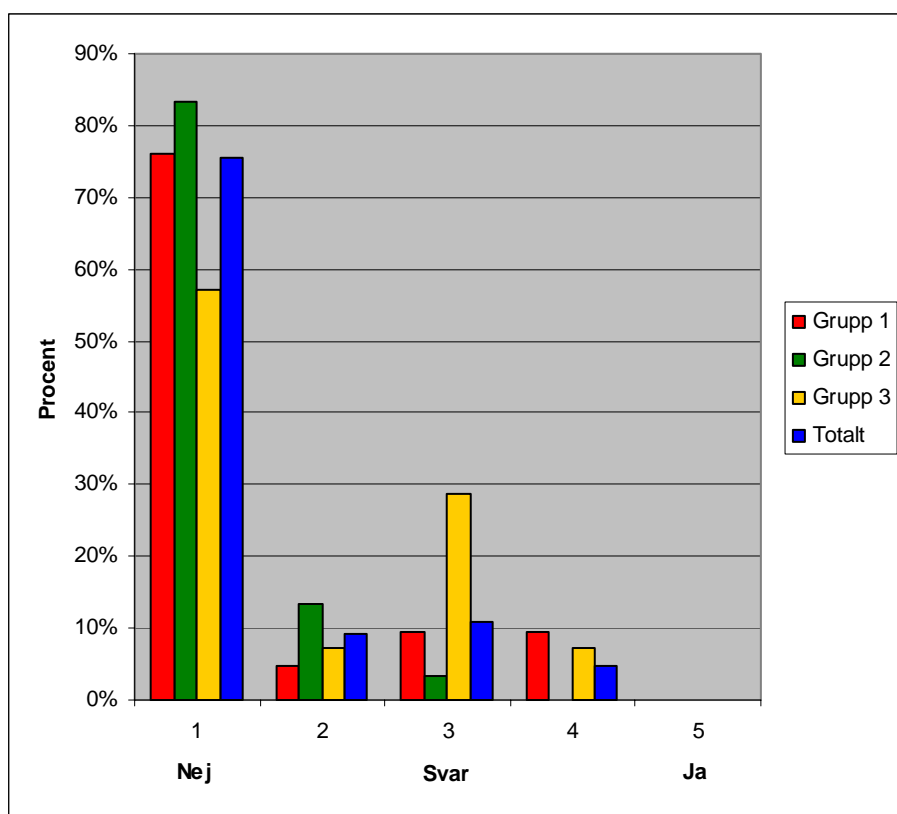

Figur 4.6 Skulle du rekommendera kvinnor att söka Skogsmästarutbildningen?

4.7 Var orten Skinnskatteberg ett hinder vid ansökan?

När man söker en utbildning, är då valet av studieort viktigt? Det som man kan anta är att just orten Skinnskatteberg skulle utgöra ett hinder vid ansökan till Skogsmästarprogrammet. Men så visar det sig inte vara. I undersökningen har man fått ange på en skala hur väl det stämmer med deras åsikt angående studieort. I detta fall betyder 5 att orten utgör ett stort hinder och 1 att den inte alls gör det.

Det är markant att orten inte utgör något större hinder vid ansökan till Skogsmästarprogrammet. Totalt sett är det 75 % som inte alls ser det som något problem att studera på en mindre ort. I grupp 3 varierar det lite, det är 29 % som angett siffran tre. Totalt sett är det 5 % som angett siffran fyra och därmed angett att det finns ett hinder med orten. Ingen av dessa kommer från grupp 2.

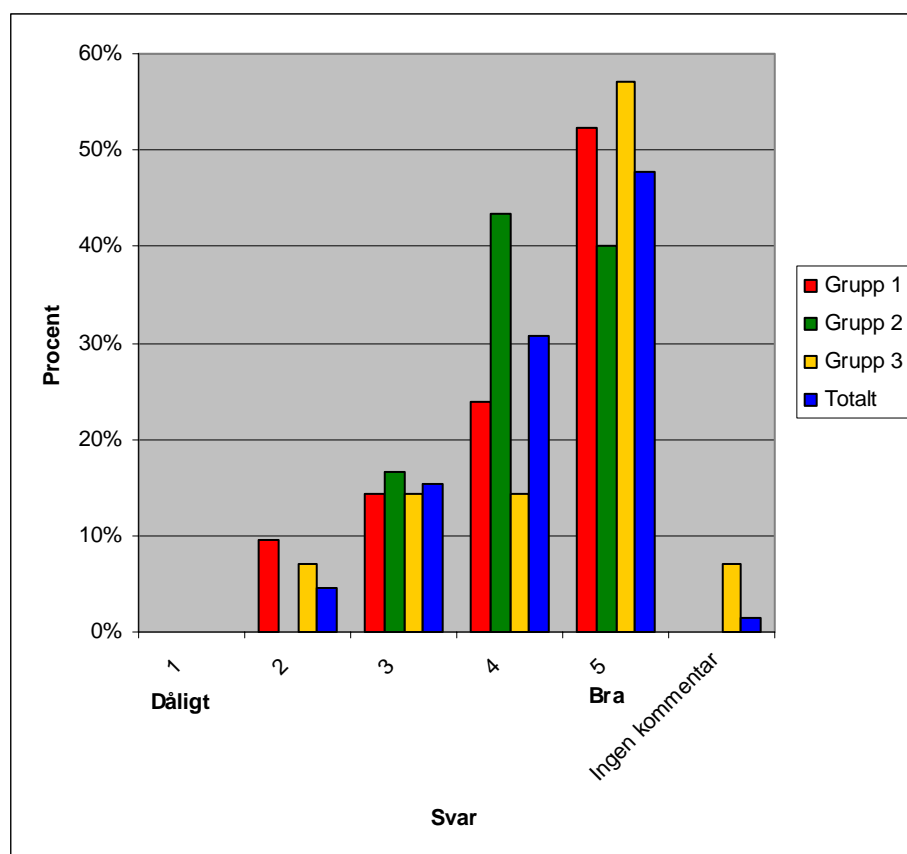

Figur 4.7 Var orten Skinnskatteberg ett hinder vid ansökan till Skogsmästarprogrammet.

4.8 Hur trivdes eller trivs de kvinnliga eleverna?

Hur trivs de kvinnliga eleverna idag och hur trivdes de under tidigare år? Är det skillnader? För att ta reda på hur det ligger till med detta, har de tillfrågade fått ange på en skala vad man tycker, 1 betyder ”dåligt” och 5 betyder ”bra”.

Det är en klar majoritet av de tillfrågade som har angett att de trivs eller trivdes under sin skoltid. Framförallt är det de från grupp 3, som ser mest positivt på skolgången. De som angett siffran 3, det vill säga de som inte är helt nöjda med tiden på skolan, utgör sammantaget 15 % av dem som svarat. Det motsvarar ca 10 personer. 7 % av dem som studerar vid skolan just nu har angett att de trivs dåligt, det motsvarar 1 person. Överlag kan man säga att de flesta trivs eller trivdes på utbildningen.

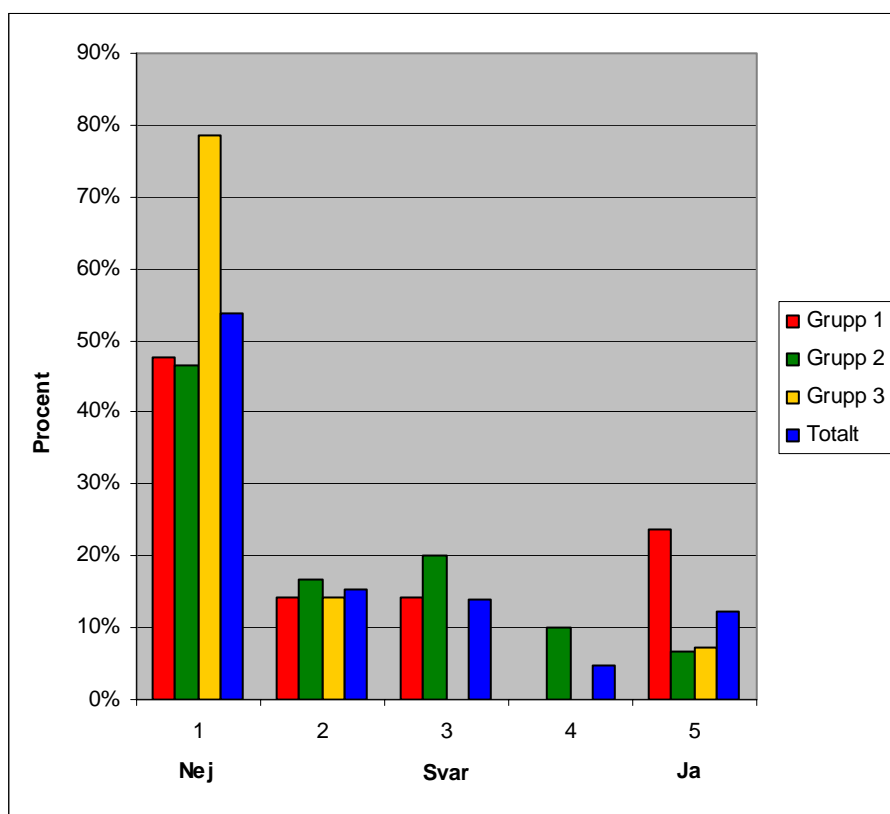

Figur 4.8 Hur trivs eller trivdes du på Skogsmästarskolan.

4.9 Kände eller känner du dig annorlunda behandlad av dina manliga kurskamrater?

När man som kvinna väljer en sådan mansdominerad bransch som skogsnäringen, finns det risk för att man kan bli ifrågasatt av de manliga kollegorna. För att ta reda på hur man som kvinnlig student uppfattar sina manliga kurskamrater, ställdes denna fråga. På skalan betyder här 5 ”ja” och 1 ”nej”.

I denna studie visar det sig att de flesta inte alls känner sig annorlunda behandlade av de manliga kurskamraterna. De som avviker något från detta är grupp 1 och 2, vilka är de grupper som inte går på skolan idag. Det är 24 % av grupp 1 som anser att de blev annorlunda behandlade, medan i grupp 2 och 3 är det 7 %. I övrigt är det ungefär jämnt fördelat mellan de olika grupperna.

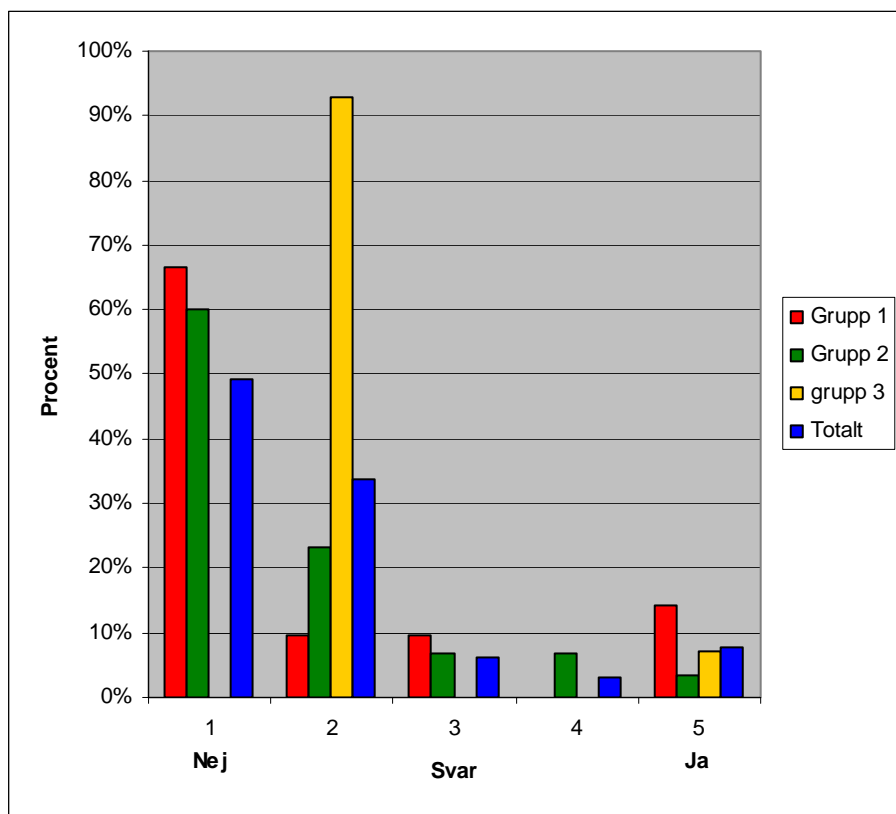
Figur 4.9 Kände eller känner du dig annorlunda behandlad av dina manliga kurskamrater under din skoltid.

4.10 Kände eller känner du dig annorlunda behandlad av dina lärare?

Om man blir annorlunda behandlad av sina manliga kurskamrater, hur känner man sig då behandlad av lärare och skolläda? Precis som i föregående fråga betyder 1 "nej" och 5 "ja". De olika värdena där emellan ger en indikation på hur man tar ställning i denna fråga.

Bilden är att de flesta tycker att de inte blir annorlunda behandlade. Den grupp som skiljer sig något här är grupp 3, där 93 % inte känner sig speciellt annorlunda behandlade, se svarsalternativ 2. Men det innebär ju att de till en viss del trots allt känner sig annorlunda behandlade.

En sak som är anmärkningsvärt är att i grupp 1 är det 14 % som kände sig annorlunda behandlade. Det är något mer än 4 personer. I grupp 2 är det 3 % och i grupp 3, 7 %. Detta ger totalt 8 % som känner att de behandlats annorlunda av lärare och skolläda under skoltiden.

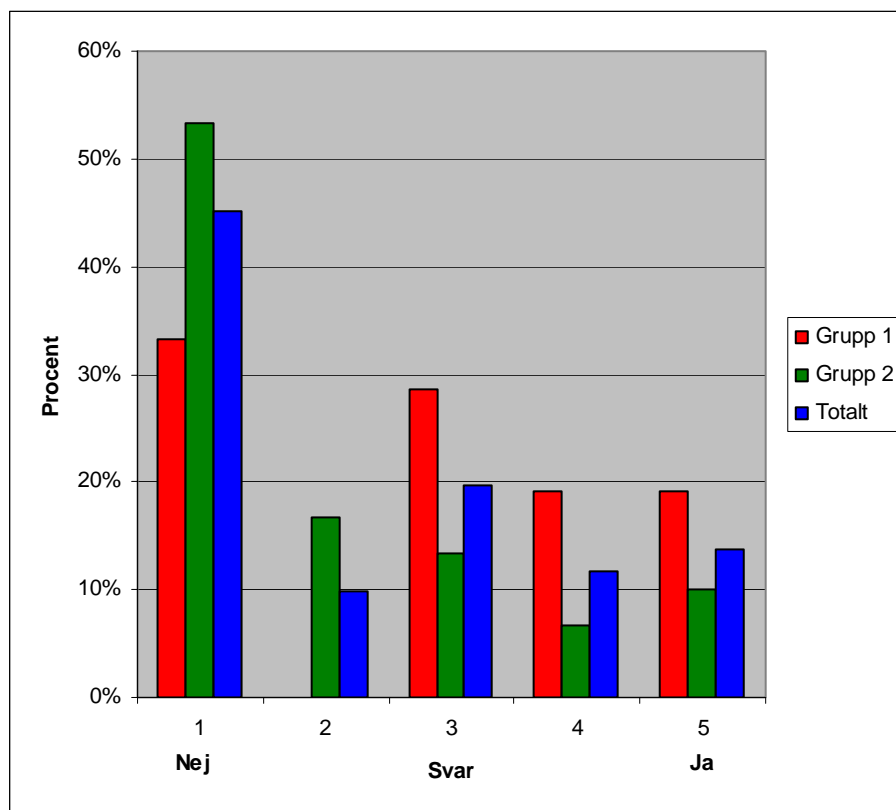

Figur 4.10 Kände du dig eller känner du dig annorlunda behandlad av lärarna och skolläda på Skogsmästarskolan.

4.11 Är det skillnad i jämställdheten på utbildningen och på arbetsplatserna?

Har man kommit längre med jämställdhet i universitetsvärlden, än vad man har kommit på arbetsplatserna? Är det så att man på skolan arbetar mer jämställt, än ute på arbetsplatserna? Denna fråga har enbart de som avslutat studierna på Skogsmästarprogrammet kunnat besvara. 5 betyder ”ja” och 1 ”nej”.

Denna fråga visar spridda svar, dock är det en majoritet som svarat att det inte är någon skillnad mellan jämställdheten på utbildningar och på arbetsplatserna. Totalt sett är det 45 % som tycker det. På frågan är det en viss variation mellan de två grupperna som svarat på denna fråga. Från grupp 2 är det 10 % som tycker att det är skillnad och i grupp 1 är det hela 19 % som tycker det. Det är även en hel del som tycker att det finns skillnader, men inte helt och hållet. Det är då främst de från grupp 1 som anser att det finns skillnader. Att det är skillnad mellan arbetsplats och skola tycker totalt sett 12 %.

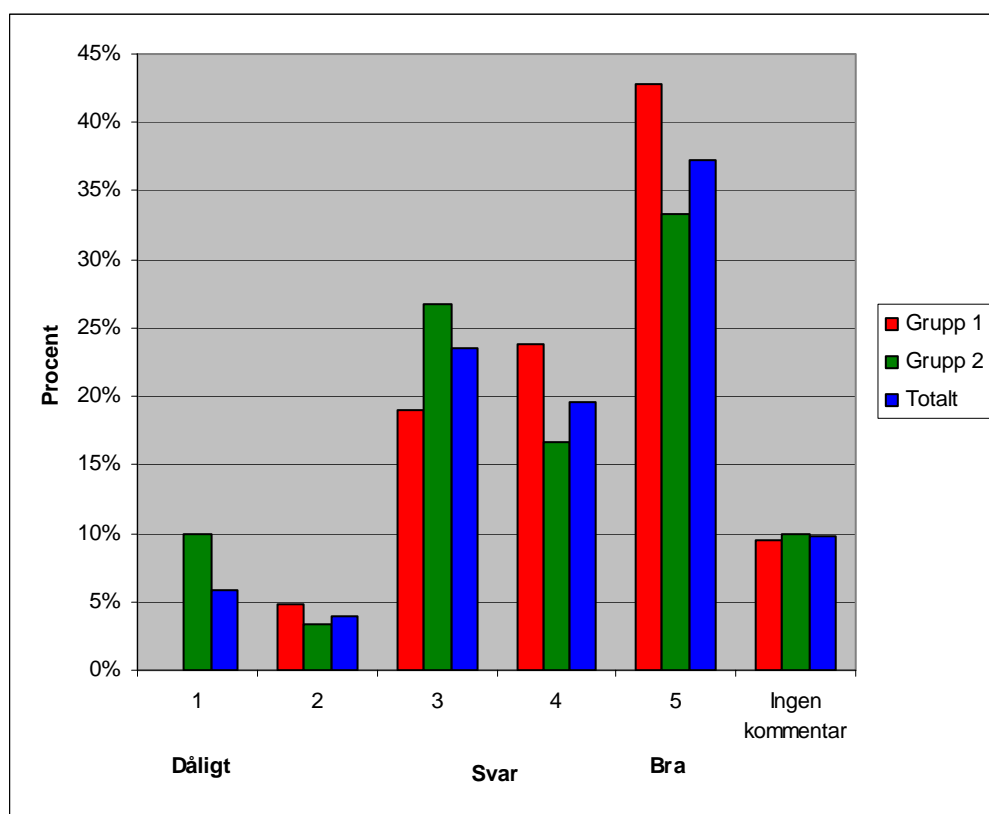

Figur 4.11 Är det skillnad mellan jämställdheten på utbildningen och på arbetsplatserna?

4.12 Hur arbetar man med jämställdhet på din arbetsplats?

Är det bara i skolans värld man arbetar med jämställdhet? Hur är det på arbetsplatserna? Arbetas det med det och vad tycker de tillfrågade? 5 på svarsskalan betyder ”bra” och 1 betyder ”dåligt”. Frågan ställdes till de som avslutat sin utbildning.

De flesta tycker att man idag jobbar med jämställdhet på ett någorlunda bra sätt. Tittar man på den totala procentsatsen som angett svarsalternativt ”bra”, är den 37 %. I grupp 1, är det 43 % som tycker att de arbetar med detta på ett bra sätt ute på arbetsplatserna. Totalt sett är det 10 % som tycker att man arbetar dåligt med denna fråga. Det varierar inte speciellt mycket mellan de olika grupperna. Större delen av svaren ligger mellan 3 och 5, vilket innebär att de är mer positiva än negativa till hur man arbetar med denna fråga. Totalt sett är det 10 % som valt att avstå från att svara på denna fråga.

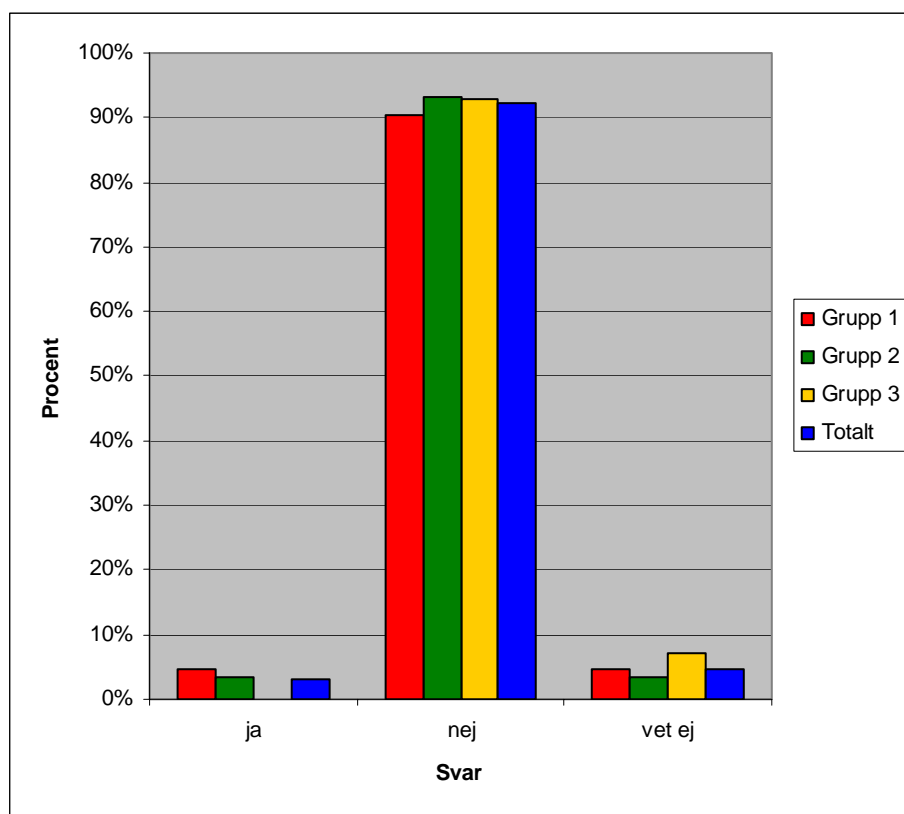

Figur 4.12 Hur arbetar man med jämställdhet på din arbetsplats.

4.13 Är det för lång väg att gå för att få rätt behörighet?

För att bli behörig till Skogsmästarprogrammet måste man antingen gå ett naturbruksgymnasium med inriktning på skog eller en 40 veckor lång påbyggnadsutbildning, där man enbart läser de skogliga ämnena. Vid båda ingångsvägarna måste man ha minst sex månaders yrkeserfarenhet och minst betyget godkänt i ett antal kurser.

De allra flesta av dem som tillfrågats tycker att dagens behörighetskrav är bra. Totalt sett är det 92 % som är nöjda med detta. Det varierar inte mycket mellan de olika grupperna, det slår endast på enstaka procentenheter. I grupp 1 är det 5 % som tycker att dagens krav innebär en för lång väg till utbildningen och i grupp 2 är det 3 % som tycker det.

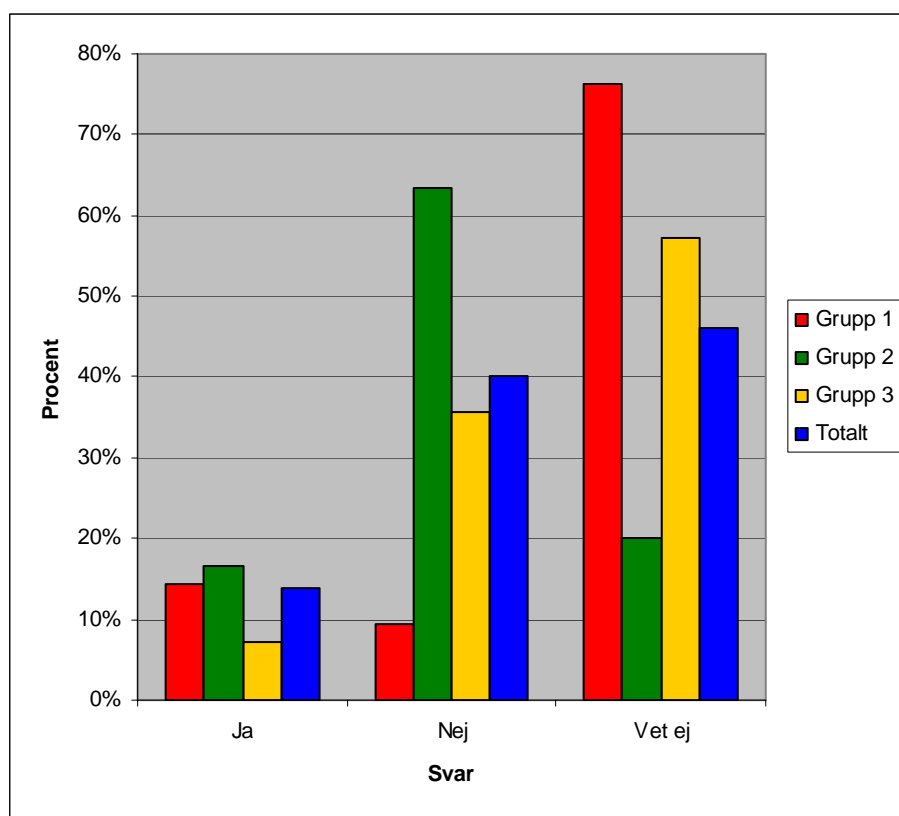

Figur 4.13 Är det för lång väg att gå för att bli behörig till Skogsmästarskolan.

4.14 Ska det erbjudas en preparandkurs, istället för en ettårig påbyggnadsutbildning?

Tidigare kunde man läsa en preparandkurs, som har hållits på just Skogsmästarskolan. Denna kurs gav behörighet till Skogsmästarprogrammet. Den möjligheten att få behörighet finns inte idag, men vad tycker de som gått eller går på skolan om denna möjlighet att skaffa sig behörighet?

Resultatet på denna fråga varierade. Det är en stor del som inte har tagit ställning. Från grupp 2 är det 20 %, grupp 1 hela 76 %, grupp 3, 57 % och detta ger en total andel på 46 % som inte vet. Från grupp 2 är det 63 % som inte tycker att en preparandkurs är ett bra alternativ att skaffa behörighet. Från grupp 1 är det 10 % och från grupp 3, 36 %. Det är grupp 2 som är mest positiv till det, men även mest negativ. 17 % av grupp 2 tycker det är en bra idé.

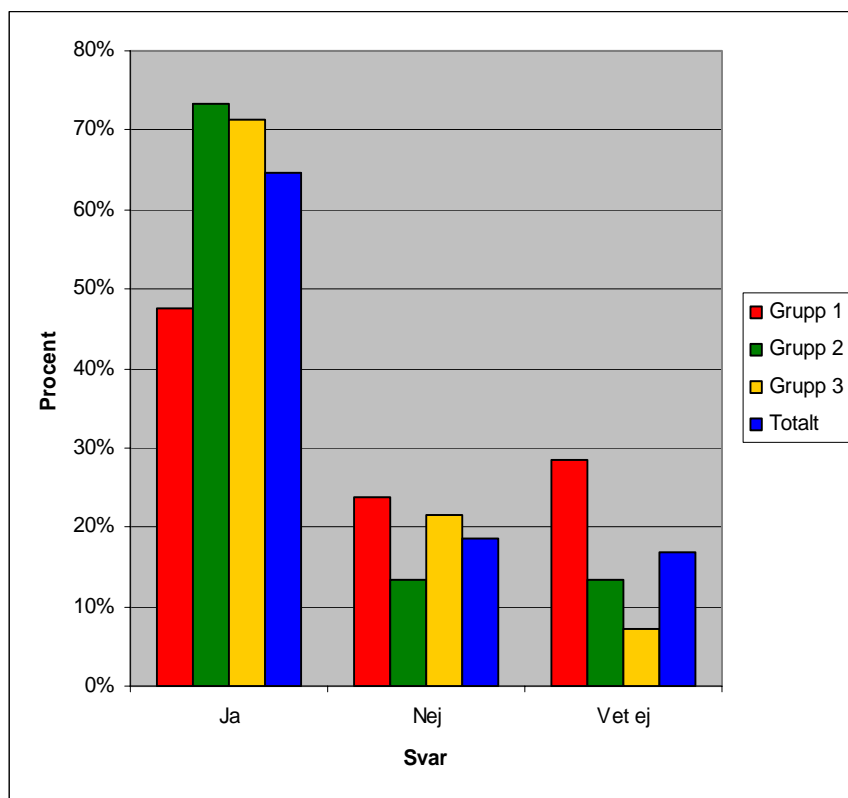

Figur 4.14 Tycker du att det skulle finnas en preparandkurs på Skogsmästarskolan, istället för en ettårig påbyggnadsutbildning ute på ett naturbruksgymnasium.

4.15 Tycker du dagens antagningskrav är bra?

Är det rätt krav som ställs för att få studera till skogsmästare? Vad tycker de kvinnor som genomför utbildningen just nu eller har genomfört utbildningen tidigare?

Det är en klar majoritet som tycker att dagens intagningskrav är bra. Totalt sett är det 65 % som tycker det. Det är grupp 1 som avviker något, då det där endast är 48 % som tycker att dagens krav är bra. Det är totalt 18 % som tycker att kraven inte alls är bra. Det är grupp 1 som är mest negativa; 24 % svarade ”nej” på frågan. Det är även från grupp 1 som flest har svarat att de inte vet hur de ställer sig till intagningskraven. Totalt är det 17 % som inte vet var de står i frågan.

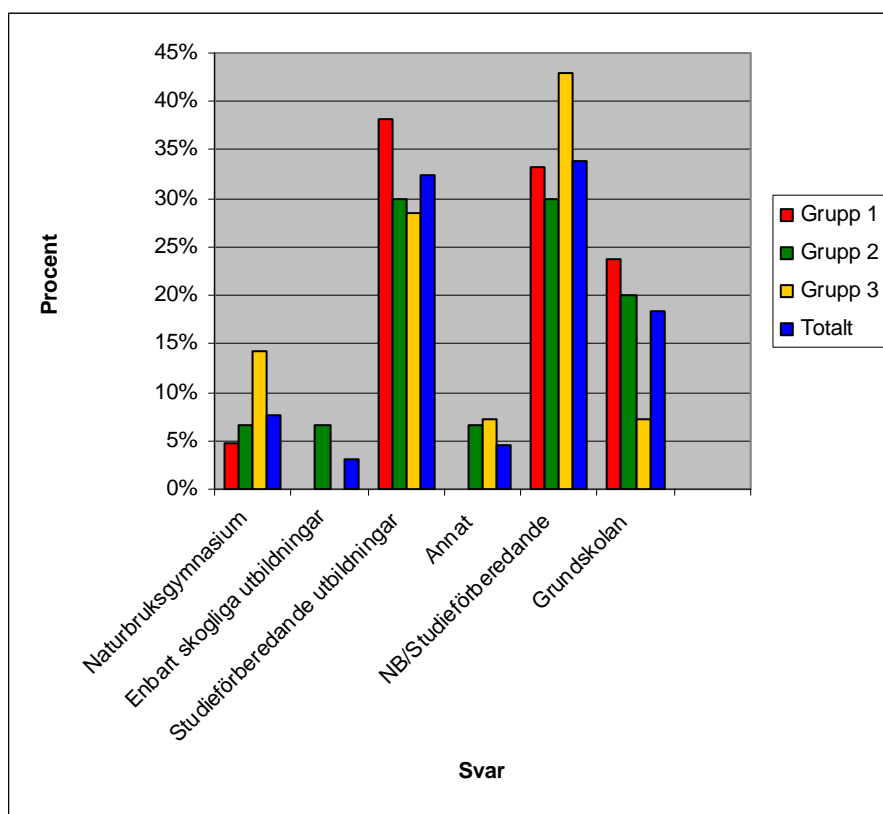

Figur 4.15 Tycker du dagens antagningskrav till Skogsmästarprogrammet är bra.

4.16 Var ska man marknadsföra Skogsmästarutbildningen mot kvinnor?

De flesta tycker att man ska satsa på marknadsföring på naturbruksgymnasierna och på de studieförberedande programmen på gymnasiet. Totalt är det 34 % som tycker det. Jämför man med grupp 3 är det 10 procentenheter fler som anser att det är där man ska satsa på marknadsföring, än totalt och i grupp 2.

Det alternativ som är näst populärast är att man ska marknadsföra sig enbart på de studieförberedande programmen. Det är främst grupp 1 som förespråkar detta alternativ. Det är 38 % av dem som tycker det, jämfört med den totala andelen på 32 %. Att man ska börja marknadsföra utbildningen och skogen redan under grundskolan var ett alternativ som de från grupp 1 och 2 förespråkar. Från grupp 2 är det 20 % och grupp 1 är det 24 %. Att man enbart ska satsa på marknadsföring på skogliga utbildningar var det inte många som tyckte, endast 5 % från grupp 1. Om man lägger ihop alternativen naturbruksgymnasium och enbart skogliga utbildningar blir det totalt 11 %, vilket motsvarar ca 7 personer. Det vill säga bara en liten del av de som svarat tycker det.

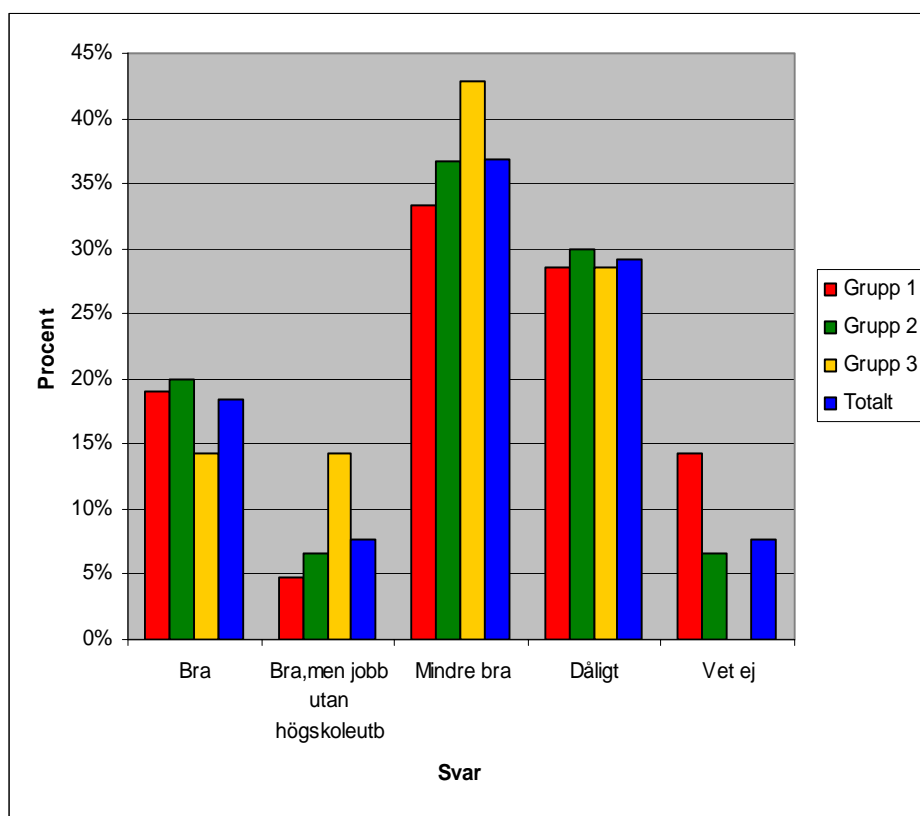

Figur 4.16 Var ska man marknadsföra Skogsmästarutbildningen mot kvinnor.

4.17 Hur marknadsför den svenska skogsnäringen skogen som arbetsplats?

Hur arbetar skogsnäringen med att marknadsföra skogen som arbetsplats? Riktar de sig mot akademiska utbildningar eller mot arbeten med lägre utbildningskrav? Vad tycker de kvinnliga skogsmästarna?

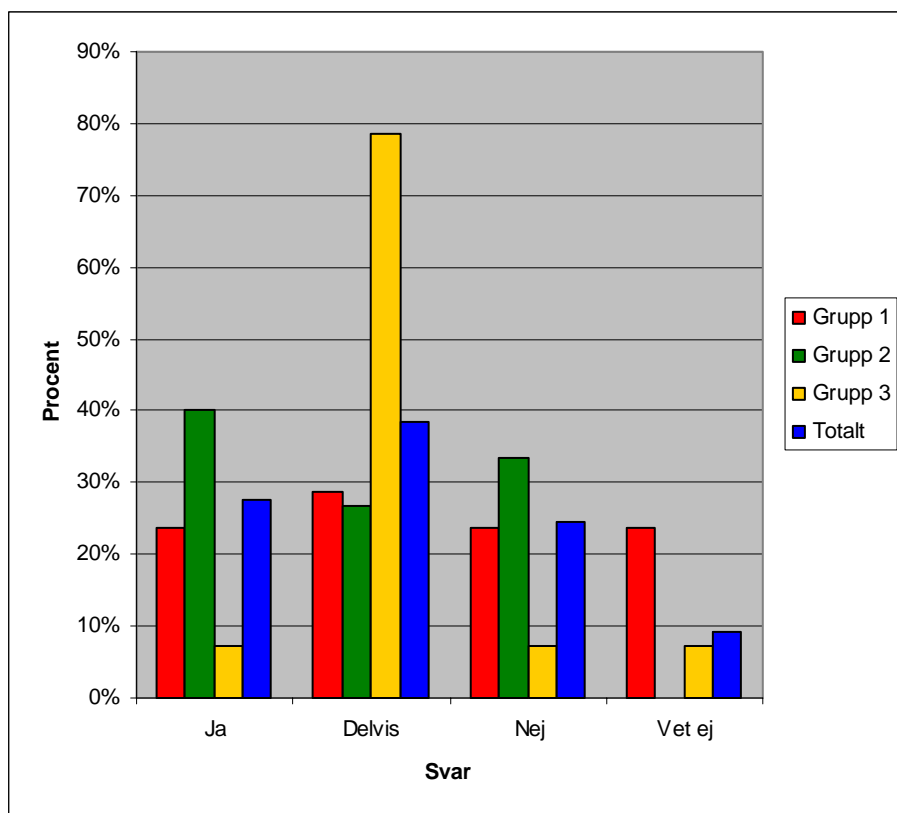
37 % av dem som besvarade frågan tycker att man arbetar mindre bra med att marknadsföra de arbeten som finns i skogen och 29 % tycker att man gör det dåligt. 18 % tycker att man gör ett bra jobb och att det fungerar. Från grupp 3 är det 14 % som tycker att man marknadsför sig bra, men mot jobb utan högskoleutbildning, medan det totalt sett bara är 8 % som tycker det.

Figur 4.17 Hur marknadsför sig den svenska skogsnäringen.

4.18 Hjälper kvinnliga nätverk till med att få kvinnor intresserade för skog?

I skogssverige finns det ett antal kvinnliga nätverk som arbetar för kvinnor i skogen. Ett sådant är Spillkråkorna. De flesta tror att dessa nätverk delvis hjälper till med att locka kvinnor till skogen. Från grupp 3 är det 79 % som tycker det. Vilket är bra mycket mer än i de övriga grupperna. Från grupp 1 är det 29 % som tycker det. Totalt sett är det 38 % som tycker att nätverken delvis hjälper till. Att de hjälper till tycker grupp 2 mest, med 40 %. Att nätverken inte alls hjälper till är det totalt 25 % som tycker. I grupp 2 är det 33 % och i grupp 3 enbart 7 %.

Figur 4.18 Hjälper de kvinnliga nätverken som finns inom skogsnäringen till med att få kvinnor intresserade av skog.

4.19 Intervju med Bodel Norrby, Åsa Forsman och Martina Persson

För att få influenser och tankar från andra håll än bara från de som genomgått Skogsmästarprogrammet, var tanken att träffa och intervjua kvinnliga jägmästare. Mötet gick ut på att ställa en del frågor från den enkät som tidigare använts, men mötet fick även bära sig själv. Det vill säga en diskussion om ämnet fick uppkomma. De som träffades var Bodel Norrby: Jägmästare, biträdande regionchef, region Svea, Skogsstyrelsen och Åsa Forsman, skoglig magister, skogskonsulent distrikt Uppsala, Skogsstyrelsen. Dessa båda sitter på samma kontor i Uppsala och det var även där som mötet ägde rum. Det genomfördes även en telefonintervju med Martina Persson, produktionsledare, Holmen skog, distrikt Hudiksvall.

4.19.1 Bodel Norrby, regionchef, Skogsstyrelsen

Bodel Norrby sitter idag som biträdande regionchef på Skogstyrelsen för region Uppsala. Hon har inte den traditionella skogliga bakgrunden. När hon sökte högskoleutbildning ville hon ha en utbildning som var bra och rolig och gav ett arbete som var stimulerande. Det var därför det blev jägmästare. Hon studerade det första året vid Garpenberg, sedan blev det Umeå.

Att det under utbildningstiden skulle vara svårare att vara kvinna är något som Bodel Norrby inte håller med om. Istället såg hon det som en möjlighet att vara kvinna. Dels för att när hon genomgick utbildningen var de en grupp kvinnor som höll ihop och behöll sina egna ideal och att de som kvinnor då syntes mer. Dock kunde man se en skillnad i slutet av utbildningen, när då främst männen ansåg sig fullärda och visste precis hur allt fungerade, medan hon upplevde att kvinnorna mer hade en undersökande syn på hur saker fungerar.

Bodel tror inte att studieorten har någon större betydelse när man söker en utbildning. Men hon har en tanke om att det spelar större roll för män. Men givetvis beror det mycket på hur man är som individ.

Att arbeta som kvinna på en mansdominerad arbetsplats är hon nöjd med. Många är måna om att man ska må bra och att allt ska fungera. Men efter ett tag, när man fått mer kött på benen och mer säker på sin sak och börjar ställa krav, har Bodel upplevt att män kan börja känna sig hotade och detta kan leda till ett missnöje från dem. Detta kan man bemöta på två olika sätt, antingen struntar man i det och kör på, eller så anpassar man sig. Det bästa är naturligtvis om man kan ta tag i problemet.

Bodel har även upplevt att män oftare får sina åsikter och idéer återkopplade, än en kvinnas åsikt och idé, som ofta blir en i mängden.

4.19.2 Åsa Forsman, skogsvårdskonsulent, Skogsstyrelsen

Åsa Forsman studerade först vid den treåriga skogliga utbildningen i Bispgården, vilken då motsvarade Skogsmästarprogrammet. Efteråt studerade Åsa två år till, för att kunna ta ut en Skoglig magisterexamen.

Att hon de första tre åren studerade på en liten ort som Bispgården var inget större problem. Det var en skillnad att sedan komma till Umeå och studera, mest för att hon då kom in i en klass som redan gått ihop i tre år.

Åsa har inte upplevt att man efter ett tag blir annorlunda behandlad på en arbetsplats som kvinna. Det hon däremot har sett en skillnad på är när kvinnor ska ta ett kliv upp till en annan högre position i organisationen. Det är många kvinnor som inte tar det steget inom Skogsstyrelsen. Man är förmodligen inte intresserad av att betala priset med den ökade arbetsbelastning som det större ansvaret för med sig. De som är unga idag sätter större värde på livet utanför arbetsplatsen. Detta är något som Skogsstyrelsen upplever och vill komma tillrätta med.

Att marknadsföra de skogliga högskoleutbildningarna är något som man måste bli bättre på. Man måste förmedla mer om vad en skogsakademiker sysslar med. För att göra det krävs det att man syns utanför de traditionella kanalerna, som skogstidningar. Man måste även arbeta mer mot skolor samt studie- och yrkesvägledare. ”Skogen i skolan” är ett projekt som Skogsstyrelsen är med i och som Åsa Forsman anser vara viktigt.

4.19.3 Martina Persson, produktionsledare, Holmen skog

Martina Persson arbetar som produktionsledare vid Holmen skog, distrikt Hudiksvall. Martina är jägmästare och studerade på Skogshögskolan i Umeå 1997-2001. Innan hon började på Holmen skog arbetade hon ett tag på dåvarande Skogsvårdsstyrelsen. Efter den anställningen började hon som virkesköpare åt Holmen skog. Efter ett tag började hon arbeta som produktionsledare. Att Martina sökte sig till Skogshögskolan beror till stor del på att hennes far är skogsägare och intresset kommer därifrån.

Under själva utbildningen kände Martina att det inte var några skillnader att vara kvinna. Men ute på arbetsplatsen kände hon av att kvinnor måste bevisa lite extra för att skapa ett förtroende, ett förtroende som när man väl fått det lättare behåller än vad manliga arbetskamrater gör. Som arbetsgivare är Holmen skog ett bra företag anser Martina. Man arbetar från högre ort för att man ska trivas. Det genomförs varje år en medarbetarenkät. Om det uppkommer något missnöje t.ex. gällande arbetsmiljö eller trakasserier tas det tag i detta direkt. Det var även ledningen som såg till att ett kvinnligt nätverk startades.

Det kvinnliga nätverket på Holmen skog arbetar för de kvinnor som just är anställda på den delen av företaget. I dagsläget är det ungefär 17 stycken som är med i detta. Det varierar en del, bland annat på grund av mammaledigheter. Nätverket försöker att anordna fyra träffar per år. På den första planerar man de övriga träffarna. Träffarna kan antingen bestå av besök på de olika distrikten,

industrier eller vara mer lättsamma och sociala träffar, där man kanske åker skoter eller paddlar kanot tillsammans. Under dessa träffar utbyter man erfarenheter och skapar kontakter. När nätverket sattes igång fanns det en viss rädsla från vissa män, detta berodde förmodligen mest på att de inte visste vad det handlade om.

Att locka fler kvinnor till skogsnäringen ska man enligt Martina göra genom att visa mer vad man har. Visa skogsnäringens betydelse för Sveriges ekonomi, visa upp de olika arbetsområdena som finns. Visa att man kan arbeta med människor och att det är högt i tak på arbetsplatserna. Holmen skog har bland annat ett projekt som heter "Världens bästa PRAO", där åttondeklassare får pröva på och få inblick i de olika arbetena man kan ha inom koncernen. Man får besöka och praktisera på pappersbruk, sågverk och vara med en skogstjänsteman.

Det gäller även att synas mer, både i dagspress och i nationell press. Skogsindustriernas satsning "Framtidsresan" är ett bra sätt att visa upp näringen, tycker Martina.

4.20 Möte med Sofia Högardh och Jonathan Sohl, informatörer SLU

Sofia Högardh och Jonathan Sohl är anställda av Sveriges lantbruksuniversitet, där de arbetar med att marknadsföra SLU:s olika utbildningsprogram. De har arbetat med detta i ungefär ett år. De får sina mål och riktlinjer från Grundutbildningsrådet på SLU. De arbetar sedan med en rad olika uppgifter, såsom en programkatalog, där samtliga utbildningar som finns på SLU är beskrivna. Man åker på mässor, besöker gymnasieskolor, arbetar med annonser, gör direktutskick och producerar webbsidor.

För att genomföra olika mässor och besök på skolor, knyter man upp studenter från de olika programmen på SLU. Studenterna får en utbildning om vad SLU har att erbjuda. Sedan ska de åka på ett antal uppdrag under ett år. För detta arbete utgår det en viss ersättning till studenterna. Från Skogsmästarprogrammet är det idag med en tjej i denna grupp, vilket stundtals lett till positiva överraskningar hos många tjejer ute på gymnasieskolorna. En del blir förvånade över att tjejer kan arbeta med skog.

SLU är även med i ett projekt som syftar till att öka andelen som söker till ett naturbruksgymnasium. Detta projekt arbetar med en hemsida som nås under www.naturbruk.se (se länk A). Anledningen till att SLU är med här är att just naturbruksgymnasier är ett stort upptagningsområde för SLU:s olika utbildningar, inte bara Skogsmästarprogrammet.

I kataloger, programblad och annonser försöker SLU visa med bilder och text att man som tjej kan studera skog och att man som kille t.ex. kan bli husdjursagronom. SLU har ett antal utbildningar som har motsatt problem som Skogsmästarprogrammet, det vill säga att det är fler tjejer än killar på utbildningen. Överlag är det 70 % tjejer på SLU och 30 % killar. Detta är en klart ojämn fördelning och skiljer sig stort mot Skogsmästarprogrammet.

Sveriges lantbruksuniversitet arbetar även i stort med att marknadsföra universitetet i sin helhet. SLU har under 2007 satsat på helsidesannonser i de största dagstidningarna där verksamheten presenteras. Detta kommer även att ske under 2008. Man gör detta för att SLU har varit, och fortfarande är, ett ganska okänt universitet i Sverige. Under hösten 2007 har SLU medverkat i tidningen Metro, som hade en skogsbilaga. Denna bilaga kom ut i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det finns ett behov av att visa upp vad för olika uppgifter som man kan ha inom skogsnäringen på många olika platser. Det gäller att få personer medvetna om att de finns andra arbeten, än att arbeta med traditionella manuella arbeten i skogen. Den webbsida som SLU har (se länk B), arbetas det med kontinuerligt. Man har samma typ av upplägg som i programkatalogen. Det ska ge en modern och bra bild av utbildningarna som erbjuds.

5 DISKUSSION

5.1 Anledningen till att vissa kvinnor söker sig till Skogsmästarprogrammet

Det är många faktorer som leder oss in på utbildningar. Det kan vara allt från intresse, tradition och vänner. Det som man ser hos de kvinnor som sökt sig till Skogsmästarprogrammet är att de allra flesta har gjort det på grund av ett intresse för skog och natur. Detta är ett bevis på att man inte behöver vara stor och stark för att arbeta med skog, vilket många felaktigt tror. Det krävs andra kompetenser som kvinnor mycket väl besitter.

Det som tydligen också spelar en stor roll är ägandet av egen skog eller om det finns någon anhörig som äger skog. Skog och skogsägande har stora traditionella värden. Det är väldigt vanligt att detta intresse går i arv, om inte direkt så när själva arvsfallet på skogsfastigheten äger rum. Kvinnor som äger skog har förmodligen en god uppfattning om av vad Skogsmästarprogrammet innebär och vad som krävs för att bli behörig.

Av de kvinnor som intervjuats har de flesta någon sorts skoglig bakgrund. Är det inte ett skogsägande i familjen, kan det vara en far som är, eller varit, aktiv i näringen eller ett rent skogs- och naturintresse som spelar in i yrkesvalet. I sådana fall där man ”ärver” intresset för skog, är kvinnliga nätverk, som t.ex. Spillkråkorna ett sätt att sprida intresset för skog vidare. Medlemmarna i dessa nätverk har olika kontaktnät som borde ge många nya platser för skogsbranschen att visa upp sig på. Att många av de tillfrågade känner sig skeptiska till att dessa nätverk lockar fler kvinnor till branschen är lite förvånade. Kan det vara så att kvinnliga skogsmästare inte riktigt tror på dessa nätverk och anser att de mest är till för skogsägande kvinnor?

5.2 Är det rätt behörighet till Skogsmästarprogrammet?

De allra flesta av de tillfrågade tycker att dagens intagningskrav är bra och ger goda förutsättningar att ta till sig utbildningen. Men också att man med hjälp av praktikkravet kan skapa och bygga nätverk. Nätverk som man kan ha stor nytta av när det är dags att söka arbete. Att under en praktikperiod känna på arbetet och där bestämma sig för om skogen är det man vill hålla på med i framtiden är en möjlighet som inte finns på många andra utbildningar. Detta ska man ta tillvara, dels som student men även i marknadsföringen av utbildningen. Att ha praktiska erfarenheter är också ett bevis på att man klarar av vissa moment. Det behövs både när man kommer ut i arbetslivet, men även under skoltiden. Det kan det vara bra och skönt att ha egna erfarenheter att stå på. Detta särskilt när man under utbildningstiden får studera tillsammans med personer som kört skördare under flera år och tror sig veta och vara kunniga inom det mesta som rör skog. Då är det

värdefullt att ha en egen uppfattning om vad skogsbruk handlar om. Detta är kanske ännu viktigare för kvinnor än män.

Att komma till Skogsmästarskolan via en påbyggnadsutbildning är den vanligaste vägen bland de tillfrågade. Detta på grund av flera anledningar, bl.a. att det finns en hel del som förhållandevis sent i livet kommer på att de vill gå en skoglig utbildning. För att då inte utbildningen ska vara alltför lång, och kanske ligga nära hemorten, är Skogsmästarprogrammet ett bra alternativ.

Om man går en påbyggnadsutbildning får man grunderna i praktiskt skogsbruk, som enligt många värderas högt ute på arbetsplatserna (då förmodligen främst inom de typiska skogsmästararbetena). Det är även många som efter avslutade studieförberedande program på gymnasiet kommer på att det är just skogsmästare de vill bli. Då har påbyggnadsutbildningarna ett högt värde. Det kan även locka elever under själva påbyggnadsutbildningen. När man börjar en påbyggnadsutbildning kanske man inte tänkt att studera vidare. Men under utbildningen inser man att det är just det som man ska hålla på med, en chans att känna efter om det är rätt. Detta påbyggnadsår fungerar i mångt och mycket så som ett naturvetenskapligt basår gör för studier inom teknik- och ingenjörstudier. Vilket är en vanlig väg till sådana utbildningarna.

Andelen kvinnor som kommer direkt från ett naturbruksgymnasium, med skoglig inriktning är lägre än de som kommer från ett påbyggnadsår. Detta beror till stor del på att det är få tjejer som går dessa utbildningar, vilket innebär att underlaget att rekrytera från inte är speciellt stort. Det är då oerhört viktigt att man som kvinna kan gå en påbyggnadsutbildning och bli behörig, trots att man inte genomgått en skoglig utbildning på gymnasiet.

Men är det så att man verkligen måste kunna köra och handskas med skogsmaskiner för att få en anställning som skogsmästare? För att arbeta med just sådana bitar är det självklart nödvändigt, men om man mer riktar in sig mot arbeten mot miljö och kultur, har man då samma behov av de kunskaperna? Troligen har man inte det. Det kanske skulle vara ett antal valbara kurser under påbyggnadsutbildningarna och naturbruksgymnasiet så att inte maskinintresset blir avgörande. Överlag är det lätt att se att det finns ett större maskinintresse hos män än kvinnor.

På vissa påbyggnadsutbildningar är praktiken inbakad under det år man läser den. Detta är ett sätt att få omsätta teorin direkt i praktiken, vilket är bra. Men det kan bli något problematiskt för individen när man kommer ut och man i stort sett får göra samma arbete som övriga anställda utan att få någon ersättning för detta. Fast att man är berättigad studiemedelstöd från staten, kan det vara svårt att få ihop ekonomin. Det krävs ju nästan alltid tillgång till bil och man får ofta bekosta resorna själv.

Sen kan man alltid ställa sig frågan om praktik går att jämföra med arbete. I antagningskraven står det att man ska ha minst sex månaders yrkeserfarenhet och det är ju trots allt en skillnad mellan praktik och arbete.

Om man inte har rätt behörighet till Skogsmästarprogrammet från gymnasiet, kan det förmodligen för en del kännas som ett hinder att behöva gå en påbyggnadsutbildning under ett år. Det kanske inte är själva utbildningen som är det tunga, den vill man ju förmodligen ha. Det som kan vara ett hinder, är att under ett år gå på ett naturbruksgymnasium. Det är ju oftast de som håller i påbyggnadsutbildningen. Skulle man då istället kunna göra ett extra år på Skogsmästarskolan för att få rätt behörighet? Hos de kvinnor som svarade på enkäten var det inget rimligt alternativ. De såg fördelar med att genomgå utbildningen på olika platser i landet. Detta för med sig en större bredd och en vidgad syn på skogsbruk. Det kan även vara så att när påbyggnadsutbildningarna ligger ute på olika orter runt om i landet så provar fler på dessa. Att en preparandkurs i Skinnskatteberg skulle vara ytterligare en möjlighet att bli behörig är en självklarhet. Men med dagens intagningskrav krävs ändå att viss utbildning förläggs på annan ort för att ge rätt behörighet. För många räcker det också gott och väl att studera två till tre år i Skinnskatteberg.

Ett samarbete mellan Skogsmästarprogrammet och Jägmästarprogrammet för att skapa ett Skogligt/naturvetenskapligt basår skulle förmodligen locka en hel del nya sökande, både till Skogsmästarprogrammet och Jägmästarprogrammet. Det man kan göra nu direkt, är att marknadsföra de skogliga påbyggnadsutbildningar som ett skogligt basår. Under detta år får man då känna på om skogsbranschen skulle passa som framtida arbetsplats. Att det är fler kvinnliga studenter vid Jägmästarprogrammet än Skogsmästarprogrammet kan bero på att Jägmästarutbildningen är mer teoretisk. Man behöver inte samma praktiska erfarenhet och grundläggande skogliga behörighet. Man kan direkt efter avslutade studier vid ett naturvetenskapligt program vid gymnasiet börja att studera till jägmästare. Som kvinna med den behörigheten känns det förmodligen enklare att bli jägmästare.

5.3 Hur är det att som kvinna arbeta som skogsmästare?

Det är tydligt att många av de kvinnor som genomgått Skogsmästarprogrammet fortfarande är kvar inom näringen. En anledning till detta är att de första kvinnor som började utbildningen, gjorde det år 1972. Det vill säga att det förmodligen är ett fåtal som har gått i pension. Om det är någon som gått i pension finns det inga siffror på, men man kan anta att någon av de 18 % som inte finns kvar inom näringen har pensionerat sig. Att det är 18 % som lämnat näringen kan bero på många olika saker. Men man kan tänka sig att dessa kvinnor inte känt att de hamnat på rätt ställe och då valt att lämna näringen. Det är många faktorer som spelar in. Det är svårt att dra någon direkt slutsats om detta.

När man har genomgått en skoglig högskoleutbildning har man stora möjligheter till att arbeta på många olika platser och med olika uppgifter. Det som framkommer i denna undersökning är att de flesta kvinnorna arbetar inom den privata näringen i bolag och att färre arbetar inom den offentliga sektorn.

Jag hade en bild att det var många kvinnor som arbetade på Skogstyrelsen, eftersom att de sedan länge arbetar för att få fler kvinnor i organisationen. Det

man kan tro är att många kvinnor söker sig till mer administrativa tjänster efter ett tag på arbetsmarkanden. Detta med tanke på att sådana tjänster kan vara mer smidiga än en tjänst i fält när man t.ex. väntar barn. Men så verkar inte vara fallet. Dock framkommer det ju inte vad för slags arbetsuppgifter som de tillfrågade har på respektive arbetsplatser. Det kan ju mycket väl vara så att det är färre som arbetar ute på fältet än administrativt. Att det är så pass stor andel som är egna företagare är ett bevis på att många kvinnor är beredda på att arbeta mycket och med skilda saker.

Man ska även beakta att inom Skogsstyrelsen idag är det få kvinnor som tar det där extra steget för att komma till en högre position. Vad detta beror på kan naturligtvis variera. Men något som kan vara avgörande är att unga idag värdesätter livet utanför arbetet mer och därför inte är intresserade av att lägga ner mer kraft på arbetet. Det kan också vara så att kvinnor möts med mer skeptiska blickar än män i en mansdominerad bransch och att detta gör att de tvivlar på att det är värt att ta steget till en högre position.

5.4 Hur är det att vara kvinnlig student på Skogsmästarprogrammet?

Att de flesta kvinnor som genomgått utbildningen till skogsmästare trivs eller trivdes bra under skoltiden, är ett gott betyg för utbildningen. Det verkar som att de flesta är både nöjda med utbildningen och allt annat runt omkring, såsom studentliv och stämning på skolan. Man tycker att det finns en anda att ingenting är omöjligt, att det mesta går att lösa. Stora erfarenheter finns bland studenterna, vilket för med sig bra och givande diskussioner och att man lär sig av varandra.

Att många av de kvinnor som genomgått Skogsmästarprogrammet är nöjda med sin utbildning, går även att se när det är en klar majoritet som kan rekommendera utbildningen till andra kvinnor. Att det är en något högre andel av dem som idag studerar på skolan som är mer villiga att rekommendera utbildningen är inte så konstigt. En del av dem som svarat på frågan går idag fortfarande på skolan och de har förmodligen fortfarande en positiv syn på det mesta. Att det enbart är 2 % som inte kan rekommendera Skogsmästarprogrammet, är ett väldigt bra betyg för utbildningen.

De negativa saker som framkommit är att det finns en avsaknad på anpassning till elever med barn, som främst drabbar kvinnor. Det är ju vanligt att man börjar studera till skogsmästare senare i livet, detta innebär att det är vanligare att man har barn då. Annat som framkom är att det förekommer viss ojämn kvalitet på de kurser som hålls vid skolan. Det varierar också mycket i lärarnas pedagogik. Detta är två saker som är viktiga för att man ska locka till sig studenter och då främst de av det kvinnliga könet.

Det är även viktigt att man har en fungerade studentkår. De för ju studenternas talan vidare, men de arbetar även med studiesociala frågor. I Skinnskatteberg är det ett något enformigt utbud på aktiviteter, som kan verka riktade mot män. Det anordnas en pubkväll engång i veckan, idrott tre kvällar i veckan och jakt kan

bedrivs när man har tid. Det finns faktiskt en hel del annat att göra i bygden. Studentkåren skulle i sin presentation för blivande studenter kunna ta upp vad det finns för olika fritidsaktiviteter man kan hålla på med i Skinnskatteberg med omnejd. Ett större samarbete med det lokala föreningslivet och erbjudanden om studentrabatter på medlemsavgifter och inträden skulle vara positivt. Det som är det största bekymret för studentkåren är att många elever åker hem på helgerna. Det är endast ett fåtal som stannar kvar. Men satsar man på att öka utbudet av kringaktiviteter så kommer nog dels gemenskapen och förhoppningsvis även antalet sökande till utbildningen öka. Det nya kårhuset som håller på att ta form är en ypperlig satsning som görs för studenterna vid Skogsmästarskolan.

När man studerar vid Skogsmästarskolan förekommer det att man diskuterar just orten Skinnskatteberg. Det är olika saker som diskuteras och det förekommer en hel del negativt prat om just orten och att man inte trivs så bra. Förmodligen har det varit så en längre tid, men jag tror att det är mer idag och att det finns risk att det blir mer i framtiden. De allra flesta elever på skolan kommer från mindre orter i landet, så egentligen borde ju de flesta vara vana med att bo i liknade samhällen. Men det som drar de flesta hemåt är just kärleken till hembygden. Det är där man är född och där ska man leva och dö. Många har ju även knytningar till hembygden via en föräldragård. Kanske är det en övertro på hembygdsnostalgi som drar. Man brukar säga att man har sina skogliga rötter någonstans och att det är de som drar.

Eftersom medelåldern är relativt hög, kan det också innebära att man har familjen kvar på hemmaplan och veckopendlar. Man kanske har sökt programmet för att kunna få arbete på hemorten. Vilket kan leda till att det känns jobbigt att vara hemifrån. Som i sin tur kan leda till att man kanske inte alltid ser möjligheterna med utbildningen och tillvara dessa.

Det som förundrar mot bakgrund av detta resonemang är hur man kan få det resultat som det blev i denna undersökning. Hela 75 % tyckte att orten inte spelade någon roll och att det inte är något problem att utbildningen är förlagd till Skinnskatteberg. Det kanske har att göra med att det enbart är kvinnor som svarat på enkäten. De är förmodligen mer öppna för nya intryck och utmaningar. De har ju trots allt sökt sig till en mansdominerad utbildning, och då är orten kanske inte det största hindret. De som ändå ser det som ett hinder, kommenterade främst avsaknaden av kommunikationer och att man är beroende av bil. Dels för att på ett smidigt sätt ta sig till orten, men även för att kunna följa med på de exkursioner som görs under de olika kurserna. Det för med sig stora kostnader att äga en bil under studietiden och skulle man ha samma behov av bil om utbildningen var förlagd till en mer central ort.

5.5 Hur jämställt är det i skogsbranschen?

Det finns alltid en risk att man som minoritet blir ifrågasatt och behandlad annorlunda. Detta är något som finns i alla branscher, men med den mansdominans som det är i skogsbranschen finns det risk att problemet är större där.

Man kan genom resultatet se att det förekommer att kvinnliga elever blir annorlunda behandlade av sina manliga klasskamrater, men inte speciellt mycket. Andelen som känner sig annorlunda behandlad är högre hos dem som gick utbildningen för länge sedan. De var de som tog det första steget in i en väldigt mansdominerad värld. Men trots det verkar det som att de allra flesta inte har känt av någon särbehandling. Det kan bero på att man som student har en mer öppen syn och att man förhoppningsvis inte har några förutfattade meningar. Att det är stor åldersskillnad mellan elever spelar även roll, man är i olika cykler i livet och uppfattar saker på olika sätt. Att känna sig annorlunda behandlad är inte enbart negativt. En hel del har angett att det givit fördelar. Man har fått större utrymme och mer intresse omkring sig som person. Detta är även något som de som blivit intervjuade angett. Det förekommer också viss censurering i språkanvändandet när man är en grupp mixad av kvinnor och män i olika åldrar.

Om man inte känner sig annorlunda behandlad av sina manliga klasskamrater, hur ligger det då till med behandlingen från lärarna och skolledningen? Blir man annorlunda behandlad som kvinna på Skogsmästarprogrammet. Om man menar annorlunda behandlad i negativ bemärkelse är det knappt någon som anser det. De flesta tycker att det är bra att man blir sedd och att de verkligen värnar om de kvinnliga studenterna. Men detta kan ju inte alltid vara bra, det måste ju i längden vara påfrestande att hela tiden utmärka sig. Bara att kunna försvinna i mängden och vara en av alla andra måste vara skönt ibland. Att det idag skulle finnas någon negativ särbehandling av kvinnor på Skogsmästarprogrammet verkar, med resultaten i handen, osannolikt. Ett långsiktigt arbete och medvetandet om att det behövs kvinnor i näringen har lett till detta. Att man idag också anställt en kvinnlig lärare visar att man successivt arbetar med könsfördelningen även där. Här måste lärare och skolledning föregå med gott exempel.

Om man på Skogsmästarskolan kommit långt med jämställdhet mellan könen, kan det ändå vara skillnad ute i arbetslivet. På utbildningen är det oftast ett antal kvinnor i varje klass; man träffar andra kvinnor varje dag. Men ute i arbetslivet kan man vara ensam kvinna och inte ha någon att ta upp sådana här frågor med. En del kanske tycker det enbart är skönt att vara ensam kvinna, medan andra tycker det är väldigt jobbigt. På många företag finns det speciella nätverk där kvinnor träffas och jobbar för just deras möjligheter på en arbetsplats. Är man själv är det nog dels svårt att dra allt själv, men dels även som nyexaminerad att få kollegor att lyssna.

På Holmen skog har man ett upplägg på deras nätverk att det ger kunskaper om företaget, men även möjligheter till socialt umgänge kvinnorna emellan. Detta får med sig att man lär känna varandra bättre och kan komma närmare varandra.

Detta för även med sig att det kan bli lättare att utbyta erfarenheter och tankar. Detta kan behövas när det förekommer att man är ensam kvinna på ett kontor. God sammanhållning, kvinnor på flera olika positioner, öppet klimat, god sammanhållning och framförallt att man har rätt inställning till människors värde och kunskaper, gör att det fungerar på en arbetsplats.

Hur man arbetar med jämställdhet på de olika arbetsplatserna varierar en hel del, detta syns i resultatet. Detta beror mycket på var man arbetar. Det är dock få som tycker att man arbetar dåligt med denna fråga, men de flesta tycker ju att man ska göra mer. Ofta är det någon eller några som är drivande i sådana frågor. Det innebär att när en sådan resurs slutar så kan det hela gå om intet. Det som är viktigt är att man samarbetar så man har en gemensam policy på företaget. Om det skiljer sig i positiv bemärkelse så är det ju bara bra och det kanske kan vara ett mål för övriga företag att ta efter.

5.6 Hur ska man utveckla marknadsföringen och informationsspridningen?

Hur når man kvinnor med information om Skogsmästarprogrammet? I resultatet går det att avläsa att det finns många olika kanaler för det. De kan bland annat få informationen via anhörig, bekant eller massmedia. Det är informationen om utbildningen som gör att man vet om att den finns och detta innebär att den är väldigt viktig.

Det man ser är att de flesta kvinnor har fått information genom anhörig och/ eller SLU. Den anhöriga kan ju faktiskt vara en före detta elev på skolan och det är förmodligen dessa som är de bästa marknadsförarna av utbildningen. De vet exakt vad som krävs för att bli antagen, de vet innehållet i utbildningen och de vet hur det dagliga arbetet ser ut. Det är även en stor grupp som har angett att de fått intresset till en skoglig yrkesbana via ett eget skogsägande eller anhörig som äger skog. Denna grupp är relativt lätt att komma i kontakt med vid marknadsföringen av Skogsmästarprogrammet. De läser förmodligen skoglig press, där det finns en hel del annonser och artiklar om de skogliga högskoleutbildningarna. Man får förmodligen via dessa tidningar upp ögonen för branschen, vilket kan leda till att man själv söker mer information om utbildningar.

Att SLU är ett svar som rankas högt när det gäller informationskanaler är intressant. Många i Sverige har dålig kännedom om vad just SLU är och vad det gör. Kanske har de senaste årens profileringsarbete på SLU gett frukt. Det man bör tänka på är att SLU egentligen arbetar med en könsfördelning på 70 % kvinnor och 30 % män. Det vill säga nästan helt tvärt om mot Skogsmästarprogrammet. Detta innebär att det är väldigt viktigt att man från Skogsfakulteten är aktiv och påvisar att man vill ha fler kvinnor till sina utbildningar. Personligen tror jag att SLU måste ta hjälp av personer som sitter på professionella kunskaper om rekrytering. Det krävs även att Skogsmästarprogrammet syns mer. Man kan inte förlita sig på att vara en i mängden av SLU:s utbildningar – då blir man för osynlig.

Det är viktigt att SLU är med på de olika satsningar som görs för att marknadsföra de olika arbetena i skogen. På satsningar som www.draatskogen.se (länk C) och www.naturbruk.se (länk A) är det framförallt arbeten utan högskolestudier som finns. På dessa sidor ska det finnas klar och tydlig information om att man kan studera skog på högskolan och vad det innebär för arbetsuppgifter. Man bör även medverka i skogsindustriernas satsning ”Framtidsresan”. Det är även viktigt att man medverkar med hjälp av studenter på mässor och vid skolbesök.

För att locka fler kvinnor till Skogsmästarprogrammet är det viktigt att det är kvinnor bland dessa informatörer. Det ger en bild av att man även som kvinna kan arbeta inom skogsnäringen. Det är även viktigt att man som intressent får träffa studenter. Detta innebär att man får en bra och förmodligen rättvis bild av programmen.

En sak som man bör ha i åtanke är att på de mässor som genomförs är man sällan ensam. Det är ett enormt utbud med olika utbildningar, och som blivande student kan det bli svårt att fastna för just en utbildning. Det krävs att man får mer personlig information. Detta kan man få dels via utskick men också via studie- och yrkesvägledare. Dessa har ett stort inflytande på vilken utbildning man väljer. Studie- och yrkesvägledarna är en grupp som bör få information och kunskaper om vad SLU har för olika utbildningar att erbjuda. Detta kan göras genom att bjuda in dem till en träff där de får en bra överblick av SLU:s utbildningar och därefter kan göra en fördjupning i utvalda program med sned könsfördelning.

I de programkataloger och marknadsförningsmaterial som finns på SLU arbetar man med att framställa programmen så att både män och kvinnor kan studera dem. Detta är ett enkelt sätt att visa att programmen inte är könsrelaterade.

Att idag rikta en marknadsföring mot grundskolan är väldigt svårt. Hur ska man redan som 15-åring eller ännu yngre kunna bestämma sig vad man ska läsa på universitetet? Idag finns det så många olika gymnasieutbildningar, med inriktningar mot det mesta. Det är alldeles för osäkert att satsa kraft och pengar på denna grupp. Däremot bör man redan tidigt i grundskolan göra eleverna medvetna om vad svensk skogsnäring betyder för landet, hur man tar hand om skogarna och vilka olika värden som skogen ger. Detta skapar förmodligen ett intresse som man tar med sig. De som främst ska jobba med detta är Skogsstyrelsen och skogsbolag, men även SLU. Som bolag kan man göra som Holmen skog, och erbjuda ”världens bästa PRAO” och som Skogsstyrelsen arbeta med ”Skogen i skolan”. Enklaste sättet att här locka tjejer är att påvisa de olika utbildningar och arbeten som finns inom skogsbranschen. Att det finns en mängd arbeten som kräver dels högskoleutbildning och andra egenskaper än ren fysisk styrka.

Att satsa på att marknadsföra Skogsmästarprogrammet på både naturbruksgymnasier och de studieförberedande programmen på gymnasiet skulle ge ett större urval. Dels får man direkt ett klart större urval med kvinnor, som förhoppningsvis får upp ögonen för utbildningen. På de studieförberedande programmen finns det förmodligen många som inte vet vad de vill arbeta med i framtiden. Denna grupp måste vara öppen för många olika förslag på utbildningar. Har man då ett basår att erbjuda finns det nog en stor chans att locka elever. Att marknadsföra alla program på naturbruksgymnasierna innebär att man når fler

kvinnor. På de olika djurskötutbildningarna som finns, borde det finnas kvinnor som har ett intresse för skog och natur. För dessa skulle man kunna göra en satsning så de kan bli behöriga till Skogsmästarprogrammet. Det som man skulle kunna tänka sig är att lägga mindre energi på marknadsförning av Skogsmästarprogrammet på naturbruksgymnasier. De som kommer därifrån kommer förmodligen ändå och det kanske räcker med att lärarna på dessa gymnasier har god kännedom om vilka vidareutbildningsalternativ som finns.

Något som man kan arbeta vidare med är de olika påbyggnadsutbildningarna som finns. Man skulle kunna omforma dem så att de inte bara ger behörighet till Skogsmästarprogrammet, utan även till Jägmästarprogrammet. En slags blandning av skogligt och naturvetenskapligt basår.

Detta skulle förmodligen få med sig att man får in personer på båda programmen med andra bakgrunder och förutsättningar. Detta kan i sin tur leda till intressanta möten och kunskapsutbyten. Man ska även i ett tidigt skede visa att man efter examen vid Skogsmästarprogrammet, kan gå vidare och ta en magisterexamen i skogshushållning.

Att det förekommer marknadsföring av skogsnäringen som inriktas mot arbeten utan högskoleutbildning i stor utsträckning är kanske inte så konstigt. Det finns stora maskinföretag som vill sälja sina maskiner och skaffa förare. De har förmodligen insett att man måste synas för att finnas och locka personer till just deras produkter. De har produkter som skapar ett stort intresse bara när de syns. Men utan personer med högre utbildning kommer dessa maskiner och tjänster inte att kunna användas på ett effektivt sätt.

Man kan tänka sig att det finns fyra olika bakgrunder på studenter på skogsfakulteten i Sverige. Det är:

- Arv, de som har skog i familjen.
- Scout, personer med naturintresse
- Miljö, intresse för miljön och omvärlden.
- Personer som jagar

Detta är de delgrupper som jag själv, tillsammans med de kommentarer jag fått, kommit fram till. Självklart kan grupperna delvis gå i varandra så att en person t.ex. både kan vara intresserad av naturen och miljön.

Ett sätt att komma åt dessa personer är att satsa på marknadsförning på nya ställen. Det kan vara Sveriges alla friluftorganisationer. Föreningar och klubbar som bygger på frivilliga insatser. Exempel skulle kunna vara scoutrörelsen, friluftorganisationer, jägarorganisationer och orienterare. Dessa grupper har förmodligen ett intresse för skog och natur och en helt annan könsfördelning än på naturbruksgymnasierna. Dessa föreningar har oftast ett magasin/tidning som går ut till sina medlemmar. Här har man en väldigt bra annonsplats, hos personer som har ett intresse för natur och att vara ute i skog och mark. Man kan även arbeta aktivt med att få in artiklar om Skogsmästarprogrammet och skogsbruk i dessa tidningar.

Att massmedia och markandsföring spelar större roll syns tydligt på svaren i undersökningen. Detta är en viktig kanal för att nå blivande studenter. Som ung idag är man van med att ha tillgång till och bearbeta stora mängder information. Skogsmästarprogrammet och SLU måste ut och visa vad det är för utbildning man erbjuder. Det finns idag ett stort utbud av olika utbildningar, så det krävs att man är unik och utmärker sig för att locka elever. Man måste vara beredd på att visa sig på annorlunda platser och på annorlunda sätt. Att medverka som SLU har gjort, i en skoglig bilag till en stor dags tidning, som sprids i Sveriges storstadsområden är ett exempel på detta.

På vissa tekniska högskoleutbildningar där man har en sned könsfördelning bjuder man in kvinnor till en ”prova på”-kurs. Det kan vara att man under en period får testa på de olika ämnena och de miljöer som utbildningen bedrivs i. Detta håller bl.a. Linköpings Tekniska högskola på med, för att öka andelen kvinnor vid deras program.

Det är viktigt att man arbetar för att få in fler kvinnor på Skogsmästarprogrammet. Man måste visa upp utbildningen där det finns kvinnor och göra dem intresserade. Man måste förmedla kunskaper om vad man kan arbeta med och inom vilka sektorer med en skogligutbildning. Det gäller också att få barn och ungdomar medvetna om vilka värden som skogen och dess industrier står för. Att få en könsfördelning på 50/50 är en utopi, men målet att få 30 % kvinnor på Skogsmästarprogrammet bör vara realistiskt. Då har man i alla fall nått det mål som ställdes av regeringen 1987 för utbildningar med sned könsfördelning.

5.7 Slutsatser

För att få en högre andel kvinnor på Skogsmästarprogrammet måste man tillsammans, från SLU och skogsnäringen hjälpas åt. Det krävs att man arbetar med detta på bred front.

Förslag på åtgärder är:

- Få fler medvetna om skogsnäringens betydelse för Sverige.
- Landets studie- och yrkesvägledare måste bli mer kunniga om SLU:s utbildningar och i synnerlighet de skogliga.
- Skogsnäringen och SLU måste bli tydligare med att visa vilka olika utbildningar och yrken som finns i skogen. Visa vilka olika inriktningar man kan ha på utbildningen.
- En bredare marknadsföring av Skogsmästarprogrammet. Där man kan ta hjälp av föreningar och organisationer som har intressen för skog och natur, t.ex scoutrörelsen och orienteringsförbund. I deras magasin och tidningar kan man satsa på reklam och att få in artiklar om skogens olika arbeten.

- Marknadsföra sig på ett sådant sätt att man utskiljer sig från andra utbildningar.
- Visa upp utbildningen på kvinnodominerade utbildningar på naturbruksgymnasiet.
- Marknadsföra påbyggnadsutbildningarna hårdare. Erbjud en kombinerad utbildning som ger både behörighet till Skogsmästarprogrammet och Jägmästarprogrammet.
- Erbjud en prova på kurs för kvinnor, där de kan känna på de skogliga ämnena och miljön som utbildningen bedrivs i.
- Ta hjälp av kvinnliga nätverk för att nå ut till nya grupper med kvinnor.
- Skogsmästarskolans studentkår ska tillvara ta alla chanser som erbjuds för att göra studietiden på Skogsmästarprogrammet så bra som möjligt för studenterna.

6 SAMMANFATTNING

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedriver idag en utbildning som leder till en kandidatexamen i skogshushållning, Skogsmästarprogrammet. Denna utbildning är på 180 hp och bedrivs på Skogsmästarskolan, Skinnskatteberg. Sedan utbildningen startade 1945 har det varit en klar mansdominans bland eleverna. Den första kvinnan började på skolan 1972. Därefter har andelen kvinnor varierat, men idag ligger det på ungefär 15 % och totalt sett har det mellan åren 1974-1994 utexaminerats totalt 3,4 % kvinnliga skogsmästare. Detta trots att det redan 1987 från den dåvarande svenska regeringen sattes upp mål för att minska könskillnaderna på flertalet utbildningar.

Varför det är sådana skillnader mellan könen på Skogsmästarprogrammet är inte alltid lätt att förklara. Idag anses det knappast så att en man är bättre lämpad att arbeta som skogsmästare än en kvinna. Sådana tankar är förlegade. För att ta reda på vilka olika anledningar och tankar som ligger till grund för de kvinnliga skogsmästarnas utbildningsval och arbete har detta arbete utförts under läsåret 2007-2008. Arbetet syftar till att ta reda på vad kvinnor tycker om utbildningen och få idéer om vad som kan göras för att öka andelen kvinnor vid programmet.

En postenkät gick ut till samtliga 102 kvinnor som genomgått utbildningen. Totalt var det 64 % av dessa kvinnor som besvarade enkäten. För att få ytterligare synpunkter har det genomförts personliga intervjuer med kvinnor med andra skogliga utbildningar bakom sig. Det har även undersökts hur SLU idag arbetar med marknadsföring och hur man lockar studenter till utbildningarna, då främst de skogliga.

För att bli behörig till Skogsmästarprogrammet gäller det att ha rätt förkunskaper. Som student behöver man antingen genomgå ett naturbruksgymnasium med skoglig inriktning. Det går även att få behörighet till programmet genom att gå en ettårig påbyggnadsutbildning, där man enbart studerar skogliga ämnen. Utöver den teoretiska behörigheten behöver man också minst sex månaders skoglig arbetspraktik. Detta kan dels erhållas under påbyggnadsutbildningen, men också genom vanligt arbete. Det krävs dock att det är en viss variation i arbetsuppgifterna. Dessa krav på förkunskaper ser de flesta av dem som besvarat enkäten som något positivt (92 %). Kvinnorna anser att dessa kunskaper behövs, dels för att man ska kunna tillgodogöra sig utbildningen på ett bra sätt, men även för att klara av situationer man ställs inför i det kommande arbetslivet.

I undersökningen kan man tydligt se att de kvinnor som genomfört utbildningen och de som nu genomför utbildningen trivs bra med den. De känner att de inte har behandlas annorlunda och många trivs med de arbetsuppgifter och arbetsplatser som utbildningen leder till. Att utbildningen bedrivs på en mindre ort verkar inte vara något större hinder för de kvinnliga studenterna. Det är en hög andel som fortfarande är kvar i skogsnäringen (80 %). De flesta arbetar inom den privata skogsnäringen på bolag eller liknande. Det är 16 % som arbetar i statlig tjänst, exempelvis på Skogsstyrelsen. Det är nästan 10 % som anger att de är egna företagare.

De allra flesta av de kvinnliga skogsmästarna skulle rekommendera andra kvinnor sin utbildning. Det innebär att det finns flera goda ambassadörer i samhället, som hjälper till att rekrytera till utbildningen. Det är bland annat det som behövs. Man måste marknadsföra utbildningen på nya platser och på nya sätt. Det gäller att få fler personer medvetna om vad skogsnäringen betyder för Sverige, både ekonomiskt och även för miljön. Detta kan man göra på flera olika sätt. Men ett sätt som föreslagits är att visa upp utbildningen hos olika ideella organisationer vars verksamhet är naturinriktad. Det kan vara de olika scoutförbunden, orienteringsklubbar och jägare. Dessa organisationer har förmodligen jämnare könsfördelning än Skogsmästarprogrammet och en satsning på dessa grupper skulle därmed kunna leda till fler kvinnor på programmet.

De flesta av de kvinnor som tagit sig till Skogsmästarskolan har gjort det via en ettårig påbyggnadsutbildning. Det är ett fåtal som angett naturbruksgymnasiet som anledning till att man valde att studera vidare. Detta är ett tydligt tecken på att det är få kvinnor som kommer med den bakgrunden. En anledning till detta kan vara att urvalet med kvinnor på dessa gymnasieutbildningar är väldigt lågt. Det som kan göras är att marknadsföra Skogsmästarprogrammet på andra naturbruksgymnasieutbildningar där könsfördelningen ser annorlunda ut, t.ex. djurskötartutbildningar. Slutsatsen blir ändå att utan påbyggnadsutbildningarna skulle det vara klart färre med kvinnor på Skogsmästarprogrammet. Dessa utbildningar skulle kunna utvecklas. Om det skulle finnas möjligheter att vid en sådan utbildning få behörighet både till Skogsmästarprogrammet och till Jägmästarprogrammet, skulle man förmodligen få fler sökande med olika bakgrunder.

Man ska dock inte glömma bort att en påbyggnadsutbildning kan skrämja bort en del sökande. Att under ett år gå på ett naturbruksgymnasium kan för en del kanske vara svårt. För kvinnliga studenter bör det kanske därför också erbjudas en ”prova på kurs”. Detta skulle ge dem chansen att under en bestämd tid få bekanta sig med ämnena och studiemiljön. Detta sätt att locka kvinnliga studenter används av andra svenska universitet och högskolor.

Att hos barn och ungdomar i tidig ålder visa på de olika värdena som finns i skogen skulle förmodligen ge positiva effekter. Dels skulle målgruppen erhålla förbättrade kunskaper om skog och natur men också få en bättre förståelse för skogen som arbetsplats. Det gäller att tidigt presentera vilka olika arbetsuppgifter som skogsnäringen kan erbjuda och särskilt påtala vilka möjligheter till varierande arbetsuppgifter som det finns. Det är viktigt att ta bort stämpeln att ett arbete i skogen är fysiskt krävande. Skogsstyrelsen och Holmen skog arbetar sedan tidigare med att försöka nå nya målgrupper genom ”Skogen i skolan” och ”Världens bästa PRAO”. Med dessa satsningar får barn och ungdomar lära sig mer om skog och natur och få förståelse för de olika inriktningar som finns inom skogsnäringen.

I undersökningen går det också att se att det är främst ett intresse för skog och natur och ett skogsägande som gör att man söker sig till Skogsmästarprogrammet. Denna grupp är det förmodligen lätt att komma i kontakt med. Det gör man

naturligt genom annonser och artiklar i skoglig press som det är vanligt att dessa grupper läser.

För att locka andra kvinnor som inte har samma naturliga koppling till skogen kan man ta hjälp av de olika studie- och yrkesrådgivarna som finns på landets skolor. Om dessa personer besitter goda kunskaper om de utbildningar som SLU bedriver, och främst då de med sned könsfördelning, då skulle det förmodligen vara fler som blir medvetna om att dessa utbildningar finns och vad de innebär.

På SLU arbetar man med att framställa de utbildningarna som erbjuds på ett modernt och könsneutralt sätt. I programkataloger och andra publikationer kan man lätt se det på bilder och texter som används. Man måste vara medveten om att SLU i stort har en könsfördelning på 70 % kvinnor och 30 % män, mot Skogsmästarprogrammets 85 % män och 15 % kvinnor.

SLU har under 2007 haft en stor satsning för att visa upp sig för en bredare målgrupp. Det har främst skett med helsidesannonser i de större dagstidningarna i Sverige. Detta kommer även att fortsätta under 2008. Det är viktigt att Skogsmästarprogrammet får utrymme i sådana här satsningar så många blir medvetna om dess existens.

För att nå ut till landets gymnasieelever gäller det att synas på olika platser och i olika medier. Varje år medverkar SLU tillsammans med studenter på ett antal mässor och skolbesök där utbildningarna presenteras. Att använda sig av studenter är ett bra sätt att nå ut till gymnasieelever. Det gör att man på ett naturligt sätt kan relatera till utbildningen.

Många av de kvinnor som arbetar inom skogen anser sig nöjda med sin situation på arbetsplatsen. De har dock angett att det är en viss skillnad mot att arbeta än att gå på utbildningen. På arbetsplatserna är det oftast få kvinnor, ibland är man helt ensam. På Skogsmästarprogrammet är det oftast ett flertal kvinnor i varje klass. Det innebär att man hela tiden har likasinnade att dela tankar och erfarenheter med.

Att det skulle skilja mellan hur man upplever Skogsmästarprogrammet och Jägmästarprogrammet är det inget som tyder på. De kvinnliga jägmästare som intervjuats har i mångt och mycket samma erfarenheter och tankar om utbildningen, som de kvinnliga skogsmästarna. Det är ju vanligt att man trots olika utbildningar arbetar på liknande arbeten. Att kvinnliga nätverk på arbetsplatserna hjälper till att ge en gemenskap, är självklart. Det finns även nätverk som mer arbetar för kvinnliga skogsägare. Många av de tillfrågade tycker idag att dessa nätverk kan locka fler kvinnor till de skogliga utbildningarna. Dessa kvinnor har ett kontaktnät och kompetenser som man kan nyttja vid marknadsförning av skogliga utbildningar.

Att få en könsfördelning på 50/50 på Skogsmästarprogrammet är förmodligen en omöjlig uppgift att uppfylla. Men om man når målet 30 % kvinnor har man nått det mål som ställdes upp av regeringen 1987 för utbildningar med sned könsfördelning. Fler kvinnor - såväl på Skogsmästarprogrammet som i resten av

skogsbruket - skulle ge en chans till tankeförnyelse, något som säkert hela skogsbranschen skulle må bra av.

7 KÄLLFÖRETECKNING

7.1 Publikationer

Gun Lidestav och Dianne Wästerlund, ”Skogsutbildade kvinnors och mäns villkor i arbetslivet. – resultat från en enkätundersökning.

Arbetsdokument nr 4, 1998, Sveriges lantbruksuniversitet.

Hämtad 20071001

Gunilla Jacobsson, Nyheter och Debatt, nr 7 2007.

Hämtad 20071001

7.2 Internetdokument

Länk A: www.naturbruk.se

Hämtad 20071211

Länk B: www.slu.se

Hämtad 20071211

Länk C: www.draatskogen.se

Hämtad 20071211

7.3 Personliga meddelande

Bodel Norrby, regionchef, Skogsstyrelsen. Intervju genomförd 20071206.

Åsa Forsman, skogsvårdskonsulent, Skogsstyrelsen. Intervju genomförd 20071206.

Martina Persson, produktionsledare, Holmen skog. Telefonintervju 20080110.

Sofia Högardh, informatör, SLU. Intervju genomförd 20071207

Jonathan Sohl, informatör, SLU. Intervju genomförd 20071207

Eric Sundstedt, studierektor Skogsmästarskolan, ”Trender SIP/SMP, 2007.

Hämtad 20071215

8 BILAGOR

Bilaga 1, enkät till kvinnliga elever som slutfört Skogsmästarprogrammet.

Bilaga 2, enkät till kvinnliga elever som genomför Skogsmästarprogrammet.

Bilaga 3, behörighet till Skogsmästarprogrammet.

Bilaga 4, tackbrev till de som svarat på enkäterna.

Före detta elev vid Skogsmästarskolan

I alla tider och fortfarande än idag är andelen kvinnor lägre än andelen män på Skogsmästarutbildningen. Varför är det så?

Hej

Mitt namn är Carl Johan Carlsson och jag studerar termin fem på Skogsmästarskolan.

Jag har tillsammans med skolledningen och SLU beslutat att göra mitt examensarbete om snedfördelningen mellan könen på Skogsmästarutbildningen. Det är då jag behöver just Din hjälp! Eftersom Du är kvinna och före detta elev, skulle jag vara tacksam om Du tog dig tid att fylla i den enkät som följer med detta brev. Sätt dig ner och fundera över hur din tid på skolan var. Hur påverkade den Dig? Vad gjorde att Du sökte till skolan? Vad vill Du ska förbättras? Ge förslag och hjälp oss utveckla utbildningen.

Detta examensarbete kommer att dels resultera i en rapport som bygger på denna enkät, men även i en handlingsplan som Skogsmästarskolan och SLU kommer att använda i kommande rekryteringar till skolan.

Enkäten består av frågor med kryssalternativ eller betygsskala och det finns möjlighet att ge en kommentar på varje fråga. Detta för att få information som man kan använda i en handlingsplan för att få fler kvinnliga skogsmästare. På slutet är det två mer utvecklande frågor. Om utrymmet att ge kommentarer är för litet använd då gärna baksidan på pappret.

Som tack för din medverkan kommer det en present på posten när enkäten är inskickad.

Vid eventuella frågor eller annat är det bara att kontakta mig.

Sista dag att skicka in enkäten är 26 oktober.

Carl Johan Carlsson SMP 05/08

f05caca1@stud.slu.se

070-32 72 371

1) Vilket år gick du ut Skogsmästarutbildningen?

2) Antal arbetsår?

3) Är du fortfarande kvar inom skogsnäringen?

Ja Nej

4) Om du är kvar i skogsnäringen, inom vilken sektor jobbar du?

Statliga sektorn Skogsbolag Privat
företag

Egenföretagare

Annat:

.....

..

5) Vilken väg tog du hit?

Via naturbruksgymnasium/skogsbrukskola
Påbyggnadsår

Preparandkurs

6) Vad gjorde att du bestämde dig för att satsa på en yrkesbana inom skogsnäringen?

Genom naturbruksgymnasium Egen skog

Bekant/anhörig med skog Skogs/naturintresse

Annat:

.....

..

7) När bestämde du dig att gå Skogsmästarutbildningen?

- Innan påbörjad påbyggnadsutbildning Under påbyggnadsutbildning
- Under Naturbruksgymnasium/ Skogsbruksskola

8) Hur fick du information om Skogsmästarutbildningen?

- Genom påbyggnadsutbildningen Genom anhörig Genom massmedia

Genom studievägledare

Annan, hur?.....

9) Varför valde du Skogsmästarutbildningen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Välj den siffra på skalan som du tycker stämmer överens med din åsikt.

10) Skulle du rekommendera kvinnor att söka Skogsmästarutbildningen?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:
.....
.....
.....
.....
.....

11) Var orten Skinnskatteberg ett hinder vid ansökan?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

12) Hur trivdes du på skolan?

Bra 5 4 3 2 1
 Dåligt

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

13) Kände du att du blev behandlad annorlunda av dina manliga klasskamrater för att du var kvinna?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

14) Kände du att du blev behandlad annorlunda av lärarna/skolledning för att du var kvinna?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar

.....
.....
.....
.....
.....

15) Var skillnaden i ett jämställdhetsperspektiv stor, mellan skoltiden och arbetslivet?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

16) Kände du dig väl förberedd att komma ut i arbetslivet efter skolan?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

17) Hur tycker du man arbetar med jämställdhet på din nuvarande arbetsplats

Bra 5 4 3 2 1
 Dåligt

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

Frågor med kryssalternativ

18) Skogsmästarutbildningen bygger idag på att man har gått ett treårigt naturbruksgymnasium, inriktning skog eller en ettårig, skoglig påbyggnadsutbildning. Dessa båda kräver 6 månader arbetspraktik från skogen. Tycker du detta är en för lång väg att gå för att komma in på utbildningen?

Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

19) Tycker du att man ska ha en preparandkurs på Skogsmästarskolan, istället för den ettåriga påbyggnadsutbildningen?

Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

20) Tycker du att dagens intagningskrav är bra? *Se bifogat papper med antagningskraven.*

Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

21) Idag marknadsför sig Skogsmästarskolan mycket mot de skogsutbildningarna som finns på de olika naturbruksgymnasierna. Men

detta ger ett ganska litet urval av kvinnor. Hur tycker du Skogsmästarskolan ska marknadsföra sig mot kvinnor och mot vilken målgrupp?

Naturbruksgymnasium Enbart skogliga utbildningar

De studieförberedande programmen på gymnasiet

Annat:

.....
..

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

22) Hur tycker du att den svenska skogsnäringen arbetar med att marknadsföra skogen som arbetsplats?

Bra Bra, men för mycket inriktning på jobb utan högskoleutbildning utbildning

Mindre bra

Dåligt

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

23) Det finns olika kvinnliga nätverk inom skogen. Tror du att de hjälper till så att kvinnor blir intresserade av skogliga utbildningar?

- Ja Delvis Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

Frågor med mer uttömmande svar.

Vad kan man göra för att locka mer kvinnor till skogen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Hur ska man marknadsföra Skogsmästarskolan för kvinnor?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vem ska marknadsföra utbildningen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tack för din medverkan!

Student på Skogsmästarprogrammet

I alla tider och fortfarande än idag är andelen kvinnor lägre än andelen män på Skogsmästarutbildningen. Varför är det så?

Hej

Mitt namn är Carl Johan Carlsson och jag studerar termin fem på Skogsmästarskolan.

Jag har tillsammans med skolledningen och SLU beslutat att göra mitt examensarbete om snedfördelningen mellan könen på Skogsmästarutbildningen. Det är då jag behöver just Din hjälp! Eftersom Du är kvinna och elev på skolan, skulle jag vara tacksam om Du tog dig tid att fylla i den enkät som följer med detta brev. Sätt dig ner och fundera över hur din tid på skolan är. Hur påverkar den Dig? Vad gjorde att Du sökte till skolan? Vad vill Du ska förbättras? Ge förslag och hjälp oss utveckla utbildningen.

Detta examensarbete kommer att dels resultera i en rapport som bygger på denna enkät, men även i en handlingsplan som Skogsmästarskolan och SLU kommer att använda i kommande rekryteringar till skolan.

Enkäten består av frågor med kryssalternativ eller betygsskala och det finns möjlighet att ge en kommentar på varje fråga. Detta för att få information som man kan använda i en handlingsplan för att få fler kvinnliga skogsmästare. På slutet är det två mer utvecklande frågor. Om utrymmet att ge kommentarer är för litet använd då gärna baksidan på pappret.

Som tack för din medverkan kommer det en present på posten när enkäten är inskickad.

Vid eventuella frågor eller annat är det bara att kontakta mig.

Sista dag att skicka in enkäten är 26 oktober.

Carl Johan Carlsson SMP 05/08

f05caca1@stud.slu.se

070-32 72 371

1) Vilket år går du ut Skogsmästarutbildningen?

2) Vilken väg tog du hit?

Via naturbruksgymnasium/skogsbruksskola
Påbyggnadsår

3) Vad gjorde att du bestämde dig för att satsa på en yrkesbana inom skogsnäringen?

Genom naturbruksgymnasium Egen skog

Bekant/anhörig med skog

Annat:

.....
..

4) När bestämde du dig att gå Skogsmästarutbildningen?

Innan påbörjad påbyggnadsutbildning Under
påbyggnadsutbildning

Under Naturbruksgymnasium/ Skogsbruksskola

5) Hur fick du information om Skogsmästarutbildningen?

Genom påbyggnadsutbildningen Genom anhörig Genom
massmedia

Genom studievägledare

Annan,

hur?.....
.

6) Varför valde du Skogsmästarskolan?

Egen skog Anhörig med skog
Skogs/naturintresse

Annat:

.....
.....

Välj den siffra på skalan som du tycker stämmer överens med din åsikt.

7) Skulle du rekommendera kvinnor att söka Skogsmästarutbildningen?

Ja 5 4 3 2 1

Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

8) Var orten Skinnskatteberg ett hinder vid ansökan?

Ja 5 4 3 2 1

Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

9) Hur trivs du på skolan?

Bra 5 4 3 2 1

Dåligt

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

10) Känner du dig annorlunda behandlad av dina manliga klasskamrater för att du är kvinna?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

11) Känner du dig annorlunda behandlad av lärarna/ skolledning för att du är kvinna?

Ja 5 4 3 2 1
 Nej

Kommentar

.....
.....
.....
.....
.....

Frågor med kryssalternativ

12) Skogsmästarutbildningen bygger idag på att man har gått ett treårigt naturbruksgymnasium, inriktning skog eller en ettårig, skoglig påbyggnadsutbildning. Dessa båda kräver 6 månader arbetspraktik från skogen. Tycker du detta är en för lång väg att gå för att komma in på utbildningen?

Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

13) Tycker du att man ska ha en preparandkurs på Skogsmästarskolan, istället för den ettåriga påbyggnadsutbildningen?

- Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

14) Tycker du att dagens intagningskrav är bra? *Se bifogat papper.*

- Ja Nej Vet ej

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

15) Idag marknadsför sig Skogsmästarskolan mycket mot de skogsutbildningarna som finns på de olika naturbruksgymnasierna. Men detta ger ett ganska litet urval av kvinnor. Hur tycker du Skogsmästarskolan ska marknadsföra sig mot kvinnor och mot vilken målgrupp?

- Naturbruksgymnasium Enbart skogliga utbildningar

- De studieförberedande programmen på gymnasiet

- Annat:

.....
..

Kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

16) Hur tycker du att den svenska skogsnäringen arbetar med att marknadsföra skogen som arbetsplats?

- Bra Bra, men för mycket inriktning på jobb utan högskoleutbildning
- Mindre bra Dåligt

Kommentar:

.....

.....

.....

.....

.....

17) Det finns olika kvinnliga nätverk inom skogen. Tror du att de hjälper till så att kvinnor blir intresserade av skogliga utbildningar?

- Ja Delvis Nej Vet ej

Kommentar:

.....

.....

.....

.....

.....

Frågor med mer utförliga svar.

Vad kan man göra för att locka mer kvinnor till skogen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hur ska man marknadsföra Skogsmästarskolan för kvinnor?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vem ska marknadsföra utbildningen?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tack för din medverkan!

Behörighet

Förutom grundläggande behörighet krävs för behörighet till skogsmästarprogrammet:

- särskild behörighet i vissa ämnen
- skoglig grundutbildning
- skoglig yrkeserfarenhet

Särskild behörighet i vissa ämnen

Matematik: matematik B

Svenska: svenska B

Engelska: engelska A

Kraven på särskild behörighet enligt ovan kan uppfyllas även av den som har motsvarande kunskaper från nuvarande eller tidigare svensk skola eller läroanstalt. Kravet är också uppfyllt om motsvarande kunskaper har inhämtats på annat sätt.

Betygskrav:

Betygskravet för särskild behörighet är lägst Godkänd alternativt 3.

Skoglig grundutbildning

Något av nedanstående fem alternativ:

1. Godkänt i följande kurser på naturbruksprogrammet*:

- Basmaskin service (Tunga fordon-grundkurs)
- Motor- och röjmotorsåg
- Skogsskötsel A (Beståndsanläggning och beståndsvård)
- Virkesbehandling A (Virkesbehandling)
- Virkestransport A (Virkestransport med skotare) alternativt Virkestransport B (Virkestransport med jordbrukstraktor)

*Inom parentes anges kursnamn som gäller på naturbruksprogrammet för elever som påbörjat gymnasieprogrammet 1999 och tidigare.

2. Avgångsbetyg från treårig naturbrukslinje med skoglig inriktning

3. Avgångsbetyg från tvåårig skogsbrukslinje

4. Godkänt i kurser, t. ex. från påbyggnadsutbildningar, som motsvarar de kurser som anges i alternativ 1.

5. Skoglig grundutbildning kan ersättas av långvarig skoglig yrkeserfarenhet, omfattande minst 5 års heltidsarbete och som uppfyller de krav som anges nedan under yrkeserfarenhet.

Skoglig yrkeserfarenhet

6 månaders skoglig yrkeserfarenhet.

Yrkeserfarenheten skall vara erhållen från det år sökande fyller 16 år och under sammanhängande perioder om minst 1 månad. Minst 50% ska ligga inom

arbetsområdena skogsvård, drivning, planering och förvaltning. Resterande får ligga inom andra skogliga arbetsområden, ex.vis plantskola, skogsindustri, virkesmätning, jakt- och fiskevård.

SKOGSMÄSTARSKOLAN

Carl Johan Carlsson

Hej Skogsmästare!

Tack för Din hjälp med att fylla i den enkät som jag skickade ut. De enkäter jag fått in sammanställs just nu. Tack för alla de synpunkter och tankar Ni har kring utbildningen.

Målet med mitt examensarbete är att dels öka andelen kvinnor på skolan, men även förbättra utbildningen i stort!

De resultat som fåtts fram kommer, sammanställas i en rapport. När den är klar går det att beställa den från skolan.

Har Ni nya synpunkter eller frågor är det bara att kontakta mig!

TACK!

Carl Johan Carlsson
SMP 05/08
070-3272371
f05caca1@stud.slu.se